

List za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!
na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
noga spodaj ali
na ovitku, ako (300)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 299.

Chicago, Ill., 3. junija (June) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Delavski boji in zmage.

Bossi od "Pinkerton Tobacco Company" v Toledo, O., so naznanili dekletom, katere delajo za tobačni trust, da jim bodo znižali plačo od \$1 do \$1.25 na teden. Dekletom to poročilo seveda ni bilo všeč. In ker je bilo še zraven dosti delavk, katere so spadale k staremu "Tobacco Workers Union", so sklicale shod, na katerem so sklenile, da se vse delavke pridružijo k "Central Labor Union." Kakor hitro so kapitalisti zvedeli, da se njihove delavke hočejo organizirati v unijo, so takoj naznanili delavkam, da ako se iste ne organizirajo, da jim ne bode znižana plača, pač pa, da so tvorničarji pripravljeni, da jim plačo zvišajo ako opuste misel na unijo.

Kapitalisti so v resnici navihanci, ako bi dekleta ne vedela ničesar od unij, bi imela znižano plačo, kakor hitro pa so tvorničarji izprevideli, da imajo tudi dekleta razum, so jim pa sami novečali plačo.

Kovači v Pittsburghu, Pa., in okolici so svojim gospodarjem napovedali štrajk. Kovači in njihovi pomočniki zahtevajo za svoje dela bolj plačo. Nekaj gospodarjev je pripravljenih, da ugođe štrajkarjem in podpišejo novo plačilno lestvico. Ker v kovačnicah delo zaostaja, bodoče bržkone tudi drugi "bossi" prisiljeni, da se z lepa pobotajo z svojimi uslužbenici, nakar se zopet začne obratovati.

Organizirani delavci v Springfield, Ill., so se uprli svojim delodajalcem, ker so le ti za navadna dela imeli upostene neorganizirane delavce, katere so plačevali za deseturno delo po \$1.75. Organizirani delavci so za svoje neorganizirane sodelavce dosegli lep uspeh. Noben podjetnik ne sme po novejši pogodbi plačati delavca manjše kakor \$2 za deveturno delo.

Frank Duffy, tajnik od United Brotherhood of Carpenters, je izdal report, kateri dokazuje, kako da so plače delavcev te stroke v posameznih mestih namreč: Reading, Pa., osemurno delo in 40 centov na uro; Syracuse, N. Y., povišana plača od 45 do 50 centov na uro. Whitesboro, N. Y., povišana plača od \$3.60 na \$4 na dan; La Crosse, Wis., povišana plača od \$3 na \$3.20 na dan; Pacific Grove, Cal., povišana plača od \$4 na \$4.50 na dan in ob sobotah pol dneva praznik; Cadillac, Mich., povišana plača od 35 na 40 centov na uro; St. John, Canada, osemurno delo in \$4.50 na dan; Lewiston, Mont., povišana plača od \$4.50 na \$5 na dan in Geneva, N. Y., povišana plača od \$3 na \$3.50 na dan.

Delavci, kateri so uslužbeni pri električnih delih v Fresno, Cal., so dosegli povišanje plače 50 centov na dan. Po novejši plačilni lestvici dobivajo \$5 za osemurno delo.

Štrajk delavcev, kateri regulirajo železnične tere v Brookville, Pa., je končan. Delavci so zaposleni pri Pennsylvania Southern Railway Co., ter si šli na štrajk, ker jim je bogata družba dajala sramotno nizko plačo. Sedaj se je družba uklonila vsem zahtevam delavcem, nakar so šli delavci zopet na delo.

Osemurna postava je upeljana za delavce v državi Texas. Ta postava je dosedaj ena najboljših kolikor jih imajo posamezne države v Združenih državah. Seveda ta postava ni upeljana za vse delavce v državi, temveč mestnih in občinskih delih. Vsekakor pa je

nekaj boljše kot nič. Ako bi ne bilo socializma, potem bi pri meščanskih strankah tudi ne bilo nobenih reform.

Zidarji in zidarski pomočniki v Calgary, Alta, Canada, so naznanili svojim delodajalcem, da zahtevajo povišanje plače. Zidarji so imeli do sedaj 67 centov na uro, v bodoče zahtevajo 75 centov na uro. Delavci so dali svojim gospodarjem čas do 1. junija, ako do tega časa ne dajo bossi dovoljnega odgovora, napovedo delavci štrajk.

V Havani, kjer so so na glasu njene dišeče smodke po celem svetu, in kjer cvetijo zlati časi za trgovce s tobakom, je 1,500 delavcev napovedalo štrajk. Delavci, kateri so zaposleni v industriji tobaka za sramotno nizke plače, zahtevajo boljše plačo in krajši delovni čas. Bogati lastniki tobaknih nasadov in trgovci, kateri spravijo vsako leto na milijone čistega dobička v svoje žepce, do sedaj še niso nič odgovorili štrajkarjem, ali bodoje ugodili upravičenim zahtevam delavcev — ali ne. Ako bogati tobakni baroni hitro ne ugođe delavcem, potem se bode štrajk bržkone močno razširil.

Governor Eugene Foss iz Mass. velekapitalist, kateri se je pred kratkim osmešil s tem, da je podpisal zakonsko določbo, katere prepoveduje v državi Mass. razobešati ali nositi rdeče zastave, ima tudi z svojimi delavci smolo. Governor Foss je lastnik od "Becker Millinery in Hyde Park Co." v Boston, Mass. Modri governor pa ima to slabo navado, da svoje delavce zelo slabo plača, pač pa mastni profit rad pobaše v svoje velike žepce. Delavci so dolgo časa čakali, da jim "dobri" gubernor poveča plačo. Ker pa se to ni, in bi se tudi nikdar ne zgodilo, je 1,600 mož odšlo na štrajk, da pravičnega varuha države za to prisilijo, kar jim gre. Delavci se mirno zadržijo, governor pa razjarjen preiščuje delavsko predrznost, kateri vseeno štrajkujo, skoravno ne smejo nositi — rdečih zastav.

V Missoula, Mont., sploh po celem zapadneji Montani so na štrajku "Lumber jacks". Družbe katere lastujejo na stotisoče akrov najlepših gozdov in stavbinarskega lesa, so importirale iz zvišajo, da ni štrajka, že na tisoče delavcev, da bi strli štrajk, ter delavce prisilili, da se povrnoje na delo pod starimi pogoji. Vendar do sedaj so bili še vse spletke bogatih bumov brez uspeha. Vsi delavci, kolikor so jih do sedaj še importirali kapitalisti, so takoj, ko so zaznali, da je štrajk — odšli drugam, ali so se pa pridružili štrajkarjem.

V Peoria, Ill., je izbruhnil štrajk v tamošnji tovarni za poljedelske stroje. Od 1000 delavcev jih je sedaj 700 na štrajku. Štrajkarji so prepričani, da bodo kmalu zlomili absolutizem tvorničarjev in dosegli svoje zahteve. Zahteve štrajkarjev so sledeče: Osemurno delo. Polovico dneva praznika v sobotah in polno plačo. Minimalno plačo 25 centov na uro. Dvojno plačo za nadčas in nedeljsko delo. Štrajk je pod vodstvom I. W. W. unije. Policija je seveda tudi v Peoria po svoje "kumšna", zato so vrgli v ječo unijske organizatorje: Cannona, Little, Law in Moreta.

Ne hodite za delom v Poreupino, Ontario, Canada. V Poreupino so premogarji na štrajku.

Zakon za starostno zavarovanje je bil sprejet v kongresu in senatu države Massachusetts. Končno besedo ima sedaj znani delavski prijatelj, governor Foss.

Dorče v šmiru.

George A. Newett, urednik meščanskega lista "Iron Ore", je lansko leto v svojem listu napadel znanega "delavskega prijatelja" ekspresednika Dorčeta, rekoč, da se ga mož včasih precej navleče. Moderni Napoleon je bil radi te žalitve seveda ves iz sebe. On trdi, da je sploh popolen abstinent, da sploh ne kadi, (morda šika) ter da sploh ne pije niti žganja, niti piva. (Roosevelt je ravno prav pijan, ako nič ne pije.) Dorče trdi, da je bil tekom zadnjih petnajstih let samo enkrat v salonu in še takrat, da je bil takorekoč prisiljen, da je popil čašo pive. To vse je lahko mogoče resnica, čemu neki je potreba hoditi v salon ako se pa dobra kapljica dobi na dom.

Dr. Lambert, ki je nekakšen expert za pijanec, kot recimo je bil Italijan Lombroso za kriminologijo, trdi, da bi Roosevelt ne preživel atentata, katerega je uprizoril nanj Shrank v Milwaukee, ako bi bil Dorče pijanec. Nameravani Albanski kraj seveda ni hotel teh obdolžitev mirno utakniti v žep, zato je tožil urednika Newetta za \$10,000 odškodnine.

Obravnava se je pričela v ponedeljek, 26. maja v sodnici na Marquette, Mich. Oba nasprotnika Newett, kakor tudi Roosevelt sta privlekla s seboj vse polno prič, katere naj ugodno pričajo za stranko. Pri obravnavi je vsepolno nepotrebnih, zija in časnikarskih reporterjev, ki vsako kretajo in zdihljajo takoj poročajo v javnost kot eminentno važno novice. V meščanskih listih, ki smatrajo Roosevelta za napol boga, kar mrgoli Dorčeta in njegovih slik. Natančno razmotrivajo, kolikokrat da je bil mož za baro in koliko "štampletov" je spil mleka, vode, pive, šnopsa in šampanea. V eni stvari pa se meščansko in kapitalistično časopisje lepo vjema, namreč v tem, da je Dorče še vedno fest fant, da ni pijanec, ter da je postal le žrtev ljudskega urednika, kateri si bode sedaj lahko zapomnil, kdaj da se je pridrnil lagati čez "Roosevelta velikega", ko bode moral, hote ali nehoti odšteti \$10,000.

Zadnje vesti nam poročajo, da je Roosevelt z svojim procesom padel kakor muha v močnik, ter s tem tudi meščanskem klečepalcem odjedel vso slavo. Čujel Dorčeta je sodnik namesto \$10,000 oripoznal za celo gonjo le šest centov odškodnine. Well, vsekakor imamo še nekaj pametnih in modrih sodnikov v Ameriki.

Zraven panamskega prekopa so zadel na bogate žile dobrega, trdega premoga. Premog so iznajdli delavci, kateri je v svrhu raziskavanja poslal v Colon M. J. Hyatt bivši podkonzul v Colon in sedaj zainteresovan v vseh večjih premogokopih v južni Ameriki. Novo iznajdeni premog je prve vrste, ter se ga ceni na mnogo milijonov ton. M. J. Hyatt je večkratni milijonar, ter pravi, da bodoje kmalu zraven panamskega prekopa veliki premogovi rovi. Najdba premoga zraven panamskega prekopa bode zlato polje za kapitaliste — ne pa za delavce. Kapitalisti ne bodojejo zato nič ceneje prodajali premoga, pač pa bodoje devali masne profite v svoje žepce. Ampak to ni kapitalistična sreča, temveč delavska neumnost.

Štrajk v Bingham Canyon, Utah, še vedno traja. Delavci, ne hodite v ta kraj iskat dela, dokler ne bode štrajk končan. Bodi mo ljudje in bratje, ne pa izdajalci interesov. **Bingham Miners Union, št. 67 W. F. of M.**

Mati Jones delavstvu.

Delavcem širom Amerike: — Odlizvali ste se trumoma našemu klicu v prid prizadetih sodrugov v W. Virginiji, za kar vam izrekam svoje globoko priznanje. Tudi jaz se imam zahvaliti vam, da sem danes svobodna. Toda sodrugi, še je osemnajst delavcev v pesteh kapitalističnih roparjev v W. Virginiji, katere je treba osvoboditi. Rada bi pisala vsakemu posebej in apelirala na vas, da stojte v bojni vrsti za osvoboditev teh sodrugov, če bi le mi bilo mogoče. Izraziti moram tudi svoje globoko spoštovanje do vrlega ženstva, zlasti v Oklahomi in Washingtonu, ki me je v neštetihi pismih prepričalo, da se tudi naše delavske žene dobro zavedajo svo jega položaja. Boj mora naprej! Delavci se morajo dvigniti. Ne odnehajte, če tudi kongres dovolji uradno preiskavo. Preiskava bo temeljitejša, ako bote vi nadzorovali preiskavo. Usoda preganjanih in izstradanih delavcev v West Virginiji je v naših rokah. Storitve svojo dolžnost!

Vaša za osvoboditev delavstva "mami" Jones.

Washington, D. C. 21. maja 1913.

RUSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA BRATSKIM STRANKAM V AVSTRILJI.

Socialno demokratični poslanci ruske dume pošiljajo socialno demokratičnim strankam na Avstrijskem in Ogrskem sledečo poslanico: **Čenjeni sodrugi!** Najbno število socialno demokratičnih poslancev četrte državne dume vam položi roko preko nazadnjaško-birokratične klike na liberalno-šovinistične opozicije kot protitež slovanofilskih patriotskih manifestacij in vam izraža bratsko solidarnost ter vam pošilja socialno demokratični pozdrav. Vam, zastopnikom delavskih množic na Avstrijskem in Ogrskem.

Delu mednarodne diplomacije, predvsem ruske in avstrijske, se imamo zahvaliti, da ogrožajo Evropo še vedno oblaki splošnega krvavega klanja, v prvi vrsti rusko-avstrijskega spopada.

Pod plaščem vprašanj o srb-skem dohodu k Jadranskem morju, o avtonomiji Albanije, o Skadru itd. se odigrava boj med Rusijo in Avstrijsko-Ogrsko za nadvlado na balkanskem polotoku. Spopada med Romanijo in Bolgarijo so povzročili prav tako avstrijsko-ogrski in ruski podpihovalec, katerih edina obrt je, da razvnamajo poželjivost malih držav in da ob njihovih sporih in sovražnostih knujejo načrte novih imperialističnih spletk.

In vsako teh postranskih vprašanj, ob katerih skušajo določiti odgovorni in neodgovorni diplomate razmerje sil, postane lahko izhodišče novega krvavega odstavka v sramoti evropske zgodovine. Če je vsak poizkus, pripraviti dva naroda k sovražnemu spopadu, po izjavah bazilejskega mednarodnega socialističnega kongresa atentat zoper človečanstvo in razum, tedaj bi bila vojna med Rusijo in Avstrijo, vojna, v kateri bi se divje spopadli narodi in plemena, utelešena blaznost.

Narodi Rusije ne poznajo nobenega vzroka, ki bi pregnil takšen zločin le s senco zmišla. Kmetiške množice Rusije nimajo na Balkanu prav ničesar iskati. Potrebujemo temeljite ograde in davčne reforme — doma. Uničeni in stradalajoči ruski kmetje niso nositelji imperializma le njegova žrtev so. Prav isto velja tudi za množice malomeščanskega mestnega prebivalstva, ki ga tlačijo militarizem. Še veliko manj pa se zamore o pirati pustolovski imperializem na ruski proletarijat, najbolj oškodovani razred vsled današnjega režima politične brezpravnosti, policijske samovojnosti in nacionalističnih bakanalij.

Kakor odrekate Vi avstrijsko-ogrski diplomaciji pravico, da pri krojuje in odločuje v interesu fevdalnih in kapitalističnih klik usodo balkanskih narodov, prav tako izjavljamo mi: peterburška diplomacija nima na Balkanu prav ničesar iskati, kakor tudi ne smejo balkanski narodi od peterburških diplomatičnih kaneelij prav ničesar pričakovati. Narodi na bližnjem Vzhodu se morajo uravnnavati z lastnimi močmi na svojem teritoriju, na podlagi — tako od Rusije kakor tudi od Avstrijsko-Ogrske — neodvisne demokratične federacije.

To stališče nas združuje tako z Vami kakor tudi z bratskimi strankami na Balkanu. Prosimo Vas, čenjeni sodrugi, bodite uverjeni, da se zaveda ruski proletarijat, ki se je vzvzval iz otrpnjenja protirevolucije, svoje važnosti in dolžnosti in da bo v odločilnem trenutku prisilil oblastnike tega sveta upoštevati njegovo voljo.

V našem boju za mir kakor tudi v vsem našem delovanju čutimo in vidimo, da smo z Vami zvezani z nerazklopljivo enotnostjo nalog in ciljev. Skupne sovražnike in skupne prijatelje imamo.

Ta socialistična solidarnost, ki je ne more skaliti nihče, jači naš pogum in naše nade sredi strahotnega divjanja šovinističnih strasti.

Z zaničevanjem zavračamo protinemsko in protiaustrijsko agitacijo ruskega liberalizma ki skuša pobarvati divje hujskanje ruskega ljudstva proti Nemcem in vsenu, kar je nemškega, z barvo napredka. S ponosom izjavljamo, da smo zvesti učenci nemškega socializma.

Živel mir. Živelo bratstvo narodov!

Živel proletarijat Avstrije in Ogrske!

Živela neodvisna demokratična federacija na Balkanu!

Živela neodvisna demokratična federacija na Balkanu!

Živel mednarodni socializem!

S bratskimi pozdravi

socialno dem. frakcija drž. dume.

Prostitucija in business.

George J. Kneeland je izdal knjigo, v kateri dokazuje, da prostitucija ni ničesar drugega, kakor dobro organizirana obrt, s katero se pečajo lopovi, kateri izhajajo iz boljših krogov. Kneeland se v svoji knjigi obširno bavi z tako imenovanim "belim suženjstvom" ter opisuje razmere, v katerih žive dekleta v vseh večjih mestih Amerike. Prostitucija je dete kapitalizma in dokler bode živel kapitalizem, tako dolgo bodo eksistirali tudi bordelji. Vseh nesreč in gorja deklic, katere žive po teh luknjah se ne more dognati, in to že zaradi tega ne, ker so lastniki zloglasnih hiš v skrivni zvezi z detektivni in drugimi postavnimi mešetarji.

Vojaki in skebje se ne zavedajo delavskega dostojanstva. Sploh niti ne vedo, da so ljudje. Ako bi se vojaki in skebi enkrat zavedali, da so delavci in da imajo skupne interese s svojimi organiziranimi tovariši, ako se hočejo rešiti verig suženjstva — no potem bi šla kapitalistična slava kmalu k vrugu.

Dandanes delavec petkrat več producira kakor pa je pred sto leti. Popolnoma logično bi toraj bilo, ako bi tudi petkrat več zaslužil! Ali je temu tako? Kaj že. Pred sto leti je vsaj toliko zaslužil, da je pošteno preživel svojo družino, dandanes pa morajo iti tudi otroci v tovarno, da je za življenje. To je civilizacija in kultura.

V zapadni Virginiji se svita.

Gubernor Hatfield se je udal in obljubil, da odpravi militaristični despotizem.

Sodrugi Eugene V. Debs, kateri v družbi s sodrugom Bergerjem in Germjerjem po odredbi narodnega komiteja socialistične stranke preiskuje barbarsko postopanje s štrajkarji v premogarskem okolišju Point in Cabin Creek, W. Virginija, poroča bratskemu listu "Appeal to Reason" v brzjavici z dne 24. maja, da je gubernor Hatfield kapituliral.

Kolikor se je zamesti na Hatfieldove besede — poroča Debs — dosegle je delavstvo v West Virginiji do sedaj sledeče: Enajst sodrugov, med njimi urednik in upravitelj socialističnega lista "Labor Argus", kateri so bili blizu tri mesece zaprti po nasilnem vojnem pravu, je izpuščenih; vojno stanje bo odpravljeno še te dni; privatna armada policajev in oboroženih barab v službi lastnikov premoga, bo razpuščena; zatrti delavski listi se obnovijo; svoboda govora, tiska in zborovanja bo zajamčena kot govori ustava; gubernor, oziroma država ne bo več ovirala premogarske organizacije in gubernor je obljubil, da bo dal organiziranim premogarjem ravno tisti zaščito po zakonih, kakor gre vsakemu drugemu državljanu.

Vse to je obljubil gubernor Hatfield vpriču Debsa, Bergerja in Germjerja, ki so imeli z njim konferenco 23. maja. Glavno je, če bo gubernor tudi držal besedo; Debs upa, da bo silni naval delavskega protesta od vseh strani Zed. držav in vladna preiskava, katere še vedno visi kot Damoklejev meč nad gubernorjem, je naredilo nanj tak pritisk, da se več ne more upirati. Lahko torej rečemo, da je delavstvo — razred no zavedno zopet etno velepomembno zmago.

Debs in tovariša so že pri kraju s preiskavo in še te dni predložijo stranki svoje poročilo. Sprva je kazalo, da bo šlo delo težko izpod rok. Ko je prišel Debs v Charleston, so ga tamošnji sodrugi neprestano svarili, da se naj čuva, kajti njegovo življenje da ne bo vredno rdečega centa čim se približa premogokopom. Cela jata Baldwinovih volonov je sledila vsakemu njegovemu koraku. Ali vse te ovire so se razpršile v kratkem v nič in trije sodrugi so dovršili preiskavo popolnoma nemoteno. Natančneje bo razvidno iz njihovega poročila, katerega objavimo čim bo predloženo stranki.

Za aldermana v Fort Cobb, Okla., je bil izvoljen socialist.

Dva socialisti sta bila izvoljena za šolske direktorije v El Moro, Colo.

V rudnikih v Cumberland, B. Canada so delavci štrajku. Delavci, ne hodite v te kraje dokler bode trajal boj med delavci in kapitalisti. Edinole solidarnost delavcev, lahko stre verige kapitalizma.

Delavska stranka v južni Afriki ima enega zastopnika v senatu, pet v kongresu, tri v Transvaal postavodaji in 34 mestnih svetnikov v devetih mestih, ter mnogo drugih po šolskih odborih in drugih državnih uradih.

Urednik od "Camden County Socialist" kateri izhaja v Camden, N. J., je bil vržen v ječo, ker se je baje pregrešil proti postavi, katere menda ne dovoljuje preveč odprto kritizirati korumpirano policijo.

Iz naselbin.

NOVA ŽRTEV KAPITALISTIČNEGA SISTEMA.

Aurora, Minn.

Ni se še ohladil grob našega pokojnega soobr. Jos. Šile-a, ko je že zopet zahteval krvolok današnje kapitalistične družbe za vsegamogočni dolar novo žrtev. Pogoltni nam je zopet vrliga soobr. Ant. Šerjak-a, tajnika soc. kluba šte. 54. Dne 22. maja ob 10 uri zjutraj, so ga povozili železniški vagoni na Aurora "Depot", ko je bil šel podpisavati grocerijske liste, ko je razvažal jestvine po hišah; pridrvila dva vlaka vsak od nasprotne strani, ter eden od teh, zaradi pomanjkljivih varnostnih naprav ponesrečenega vsega razmesari.

Ant. Šerjak je bil doma iz Pijavegorice, okraj Ljubljana, Dolenjsko; star 31 let, bival je v Z. državah 14 let. Tukaj zapuščala žalujoče soprogo — vdovo, v Milwaukee, Wis. pa dva brata in druge sorodnike na Ely, Minn. Bil je pri dveh podpornih društvih: v enem samostojnem društvu svete Barbare na Ely in v drugem sv. Barbare v Weir City, Kans., spadajoče v Forest City, Pa. Pokojni soobr. je bil prikupljivega, vesellega značaja; ni se dal nikomur zameriti, pri agitaciji za socializem dopovedal je marsikomu v veselem tonu, kar bi se drugemu nikdar ne posrečilo. Bil je izvoljen na socialističnem tiketu 12. marca za konstablerja, ter bil je prvi izvoljen socialist v občinskem zastopu mesta Aurora. Tudi odbor za nameravano slovensko dvorano, ga je izvolil svojim blagajnikom. Ker je bil mož svobodne misli in neustrašljivi borilec, splošno delavske pravice, ga je — ali cenjeni čitatelji "Proletarca". Ne morem se obdržati, da bi ne poročal, kako je priskočila zvesta zagovornica kapitalizma — cerkev, na pomoč proti zavednemu delavstvu.

Joe Polak ni hotel cerkveno pokopati našega soobruga izpod \$50.00 samo za to, ker ni našel zapisane v farovski bukvali, da bi bil rajni dal kaj to leto za cerkev. In pisal je pismo naprednim društvom in prekleal, da ne/smejo s svojimi zastavami iti v cerkev in se vdeležiti spreveda: Sploh, da ne če nobene delavske zastave videti. Posebno piko pa ima na društvo "Delavec", ker vidi slikanega na platnu rudarja z rdečo zastavo in krampom v roki in z napisom: "Delavec zbudi se!" Radi tega se je vršil pogreb neekerkveno. V nedeljo, dne 25. maja ob pol 10 uri predpolne smo se zbrali in združili z naprednimi društvimi in Finskimi sodrugi (kar je pravi trn nekaterim združenje Slovencev z Finci) v Finski delavski dvorani in odkorakali smo v vrsti z finsko godbo po ponesrečenega soobruga v njegovo stanovanje. Od tam smo šli s krsto, mesto v cerkev, nazaj v delavsko halc greba so se udeležila štiri društva prostovoljno. Enega je pa nekdo, za katerega tudi vemo, pregovoril, da m. š. Iz Ely je prišlo samostojno društvo sv. Barbare z svojo zastavo, društvo "Biwabik" šte. 81 S. S. P. Z.; društvo "Aurora" šte. 43. S. N. P. J. in dr. "Delavec", šte. 17 S. S. P. Z. v dvorani pred krsto so govorili: predsednik samostojnega društva sv. Barbare iz Ely, preds. društv. "Aurora" in tajnik dr. "Delavec" Vinc. Mikulich ter soobr. Karl Jerich. Krasni nagrobni venece svežih cvetlic je poslalo socialistično združenje šte. 22. iz Chisholm Finska soc. skupina pa venece u metnih rož s travkovi, katerim se toplo zahvaljujemo. Iz delavske dvorane smo spremili mrtvo truplo na pokopališče. Ob zvokih žalostinke zakličje soobr. Frank Zajec zbranim naokoli: V imenu zavednega delavstva te izročim materi zemlji. Zakopni sree žalosti ob izgrubi bojovnika delavskih pravice in niso nam prijatelj suhe oči, ko se spomnimo dveh soobr. gov tu pokopanih. Skupno počivata v prezgodnji groba jami. In sedaj sodrugi ni ga več med nami, ali spomin nanj, naj nam da še večjo agilnejšo moč v združevanju, da premagamo vse ovire, da končno dosežemo cilj človeškega blagorja.

Vsem društvom in vdeležnikom se na tem mestu naš soc. klub, šte. 54. srčno zahvaljuje za njih

trud in požrtvalnost, ker pokazali smo, kaj se da v združenju storiti in to častno, brez bo-agentov in dolarjev v slavo bo-jo. Gospej Šerjakovi pa izrekamo naše sožalje!

J. B. Mihelich,
član soc. kluba šte. 54.

(Op. ured.: Komaj par tednov nazaj je pokojni soobr. Anton Šerjak pisal v "Proletarcu" nekrolog ubitemu soobrugu J. Šileu. Toraj sedaj je zopet mrtev soobr. Šerjak. "Proletarec" in proletarici mu bodejo ohranili blag spomin. Z Šerjakom smo izgubili res enega najboljših delavskih agitatorjev v Minnesoti. — Mir s te boj Anton, dokončaj si življenjsko trnjevo pot!

PO KONVENCIJI S. D. P. Z.

Conemaugh, Pa.

Kot modernem sužnju, kateri je navajen uživati dan za dnevom globoko pod zemljo v premogovniku to "zlato" stobodo v Ameriki, je pač jasno, da si človek zaželi nekoliko spremembe vsakdanjega življenja. Dne 3. maja nas je odpeljal lukamatija iz Johnstowna v Pittsburgh, Pa. Prva stvar, kot radovednejšem nam je bila videti "Kranjsko Slovenski Dom", kateri je res krasna stavba. Ondotni rojaki in odborniki razkazali so nam vse prostore, zlasti krasna velika dvorana nam je nad vse ugajala. Gledališki oder je delo našega rojaka umetnika Josip Likarja iz Johnstowna, Pa. Skratka: s tako lepimi poslojpi je le malo narodnosti v Ameriki da bi mogli se ponasati kot slov. pittsburghani. Ali se bolj bi bili lahko ponosni, ako bi bil "Dom" v resnici narodova last, kar pa žal ni. V kolikor nam je znano, so gospodarji le delničarji, kar pa ne odgovarja duhu časa, vsled tega Dom ni nikakor last ondotnih Slovencev pač pa nekaj posameznih oseb.

Tudi glede mišljenja nemoremo pričakovati od Pittsburgha kaknega napredka. Ako posameznike uprašaj, kako stališče zavzemajo v političnem prepričanju, ti bode odgovoril, da so napredno-demokratsko-republikansko-socialistično navdahnjeni. Toraj vse! Egoizem kateri je razviden v Pittsburghem lokalnem slov. tedniku ne bode vzdržal, treba mu bode druge taktike ako se hoče obdržati na površju, danes je slovenski proletarijat v Ameriki postal zaveden, isti sam je najboljši agitator med svojim narodom, svojim narodom, val socializma prihaja vedno bližje in bližje in brezdvomno vas bode poplaval.

Dne 4. maja zjutraj odpeljali smo se zopet naprej proti Clevelandu, Ohio. Dosevši v slov. ameriško metropolo nam je srce vrisikalo veselja, saj smo že veliko čitali o tej naselbini, vsakikateri izmed nas je imel tam katerega znanca, prijatelja ali celo sorodnika. Sprejeti smo bili tako gostoljubno, kakor sploh imajo navado Slovani. Niti nam niso pustili, da bi se vozili z polnično karo, pač pa z "motovilom". Kjerkoli smo se ustavili ali posetili bili smo sprejeti za tisto domačo gostoljubnostjo, da se človek res čuti popolno domačega. Hitro je potekel prvi dan našega bivanja, že se je bilo treba pripraviti za hude in ljute boje kateri so se imeli odigrati na konvenciji S. D. P. Z. O tem ne bodev poročal na dolgo in široko ker iz zapisnika je itak celo delovanje iste razvidno. Pripomniti pa moram, da so se sešli na isti v ogromni večini razredno-zavedni zastopniki slovenskega delavstva, ter dali organizaciji lice, katera po svojem lepem imenu bi morala že zlatovno imeti.

Nazadnjaštvo z meščanskim časopisjem na čelu bode skoro gotovo zagnalo krik proti vam, ali ne ustrašite se ga, ogromna masa ljudstva s vrlim "Proletarcem" na čelu je za vami, to naj bode najboljši dokaz, da ste na pravem mestu.

V nedeljo 11. maja je razvilo društvo "Napredne Slovenke", 137. S. N. P. J. svoje novo zastavo. Tu so bile zastopane razna društva, zlasti pa napredne organizacije. Lepo slavije nam bode ostalo še dolgo v spominu! Raznim govornicam so sledili aplavzi, a najbolj aplavdirana je bila

"Marseillaise" katero je godba zasvirala. Navdušenje, ne radi zastave, pač pa nekega notranjega čuta je sililo solze v oči, čujto je veličanstveno himno katera se danes razlega od vshoda do zahoda od severa do juga kot protest proti krivicam, ki jih mora prenašati ljudstvo. Tukaj se najbolj spoznamo, da tudi v Clevelandu se je ljudstvo zdramilo ter trumovno prehaja iz nazadnjaštva v novejšo dobo v — socializem.

Mene kot radovednega me je zelo zanimala ondotna "Zadružna prodajalna" katera je danes ljudska last, akoravno so ji nekateri ondotni trgovci in taki kateri imajo ene hlače več kot drugi navadni delavci prorokovali smrt. Zadružna prodajalna jako lepo napreduje, ima že nad 800 odjemalcev, ter gotovo v kratkem se jim pridružio še drugi; napredek je tukaj zagotovljen. Značilno je to, da se večasi ondotni lokalni list celo za njo poteguje, odkot ta sprememba, saj so vendar socialisti na čelu iste. E gospodje dobro vedo kje jih čevlji žuli; delavskih grošev je veliko, a gospodskih pa malo, to seveda velja le za naš narod. Članom "Zadružne Zveze" želimo obilo napredka. Pokažite Vašo orjaško moč tistim, katerim Vas hočejo siloma vladati ter obogateti na račun vaših žuljev.

Dne 13. maja je ondotni socialistični klub šte. 27 J. S. Z. sklical shod v P. Kogoj-ovo dvorano. Shod je bil večinoma namenjen br. delegatom S. D. P. Z. katerega so se tudi večinoma udeležili, ter nekoliko družega občinstva. Imeli smo priliko slišati mlade neupogljive pionirje za socializem v Clevelandu. Soobr. Petrovič je govoril, da smelo trdim, med Slovenci v Ameriki mu jih je le malo para. Gradšer in drugi neupogljivi boritelji imajo danes že ogromno množico na strani ter simpatijo med ljudstvom, njih trudapolno delo že obrojuje sad.

Na Shodu so govorili sledeči: M. Petrovič, A. Gradšer, A. Vidrieh (iz Conemaugh), John Goršek (iz Kansasa), Kuharič (Hrvatsko) vsi govorniki so razkrižali današnji gnjili sistem, ter tužni položaj ameriškega proletarijata. Pokazali pa tudi pot rešitve in ta pot je socializem. Burni aplavz posameznim govornikom je jasno pričal, da jih je ljudstvo dobro razumelo, zlasti soobr. Kuharič se mora priznati sredna agitatorična zmožnost, njegov lepo vsprepredno vezani govor nas je naravnost očaral.

Shodi kot je bil ta je pač pomemben, ker so na istem bili zbrani delegatje S. D. P. Z. od vseh krajev Združenih držav. Vsaki izmed njih je zapustil shod z nado, da tudi i on začne delovati po svoji zmožnosti med svojimi sobratji, znanci in prijatelji za probujo in prosveto v svoji naselbini.

Po zaključitvi konvencije (15. maja) nas je par izletnikov posotilo bližje naselbini Lorain, Ohio. Tam smo dobili mnogo prijateljev in znancev ozir. sorodnikov. O tej naselbini nemoremo poročati velik, zdi se mi pa, da je še manj življenja kot ga je bilo še izza časa ko sem tam prebival (5 let nazaj). Dasi je krasna lega tega mesta z lepimi nasadi, vendar nima preveč privlačne sile za naše rojake, ker mislim, da zaslužke je bolj pičel. Poslovili smo se od nekaterih prijateljev, nakar smo se podali po 16 dnevni odstotnosti zopet nazaj vsak v svojo naselbino — to je v Johnstownu, ozir. Conemaugh in Franklin, Pa. kjer nas čaka zopet vsagdanje enakomerno življenje.

Vsem bratom delegatom, kakor tudi znancem in prijateljem v Clevelandu pa krčkpi Živeli!
Andrej Vidrieh.

PINEY FORK, O.

Malo pozno je že, pa mislim, da je še vseeno pomembno za naše sodruge — ako poročam, kako da smo proslavili pri nas prvomajski praznik dne 2. maja zvečer v tukajšnjih unijski dvorani. Shod je bil nepričakovano dobro obiskan. Nad 100 ljudi je moralo ostati zunaj, ker v dvorani ni bilo prostora. Govorniki so bili: Wendelin A. Diebold iz Chicago in Max A. Dursio iz Clevelanda, oba organizatorja od I. W. W. Živo sta orisala današnjo gnjilo kapitalistično družbo ter nepravilni taktiki starokopitnih unij. (Op. ured. U. M. W. of A. in W. F. of M. sta do bre unije, katere so že mnogo sto-

ile za razvoj socializma v Ameriki. Sploh pa so med unijami ravno taki razločki kot recimo med našimi jednotami: Kolikor več je med njimi socialistov — inteligentnih delavcev, toliko popolnejšo obliko imajo.) Da je to dejstvo, sta omenila Max in Dursio le en slučaj in sicer kako unijski delavci različnih strok protektirajo skebe. V nekem kraju bil je štrajk. Družba se ni upala obvarovati skebe brez visoke ograje okrog tvornice. Zato je družba naredila pogodbo z kontraktarjem, kateri seveda je unijske tesarje imel uposlene. Le ti tesarji nadaljevali so zapričeto delo — dokler ni bila ograja gotova. Naravno, da so bili skebje na varnem za ograjo pred štrajkarjem, da bi jih slednji ja ne motili pri njihovem umazanem delu, ali pa da bi kdo skušal skebe organizirati za visokimi ograjami. (Op. ured. Pri vseh organizacijah morajo imeti vodstvo v rokah izkušeni, pošteni delavci, kateri res vedo, kaj se pravi trdo delati, naj si bode že v eni ali drugi industriji. Sodrugi okoli "Proletarca" ne prisegamo na nobeno frakcijo in potem naj že bode v eni ali drugi organizaciji. Kot pogoj za našo trditev naj bode ta, da so delavskemu gibanju najbolj zvesti vedno ostali — inteligentni delavci — samouki.) Značilno pri tem je to, da se tesarji niso zavedali fakta, da so z gradnjo dotičnega "fence" protektirali skebe; ob enem pa kradli kruh iz ust poštenim delavcem. Le to napak imajo vse unije starega kopita, ker njih obroki pogodb poteko v različnem času, ter nikdar vsi naenkrat. Na primer: v West Virginia je premogarski štrajk, kateremu bi morali iz simpatij slediti vsi premogarski širne unije. Ker pa imamo premogarski delavci v različnih premogarskih distriktih podpisane različne premogarske pogodbe — tako rekoč prodani smo za gotovi rok — mora se delo v družih premogarskih distriktih nadaljevati. Delavci, v tem grmu tiči zajec, zakaj da je toliko štrajkov izgubljenih.

Soobr. Diebold ima jako energičen nastop, jeklen glas ter zna brez nasmeha prijeti nasprotnika tam, kjer ga najbolj boli — z svojim orjaškim glasom, prepričevalno dialektiko in z zdravim ljudskim humorjem in satiro. Sploh sta oba govornika napravila velik utis na prihujoče, posebno še s petjem kot: "The red flag", "Preacher and Worker", "The Liberty" itd. Sploh jih ne bomo tukaj pozabili. Pred odhodom sta se govornika izjavila, da nam hočeta za drugi shod preskbeti Haywooda.

Veseli pojav je tudi dejstvo, da so se tukajšnji Angleži začeli zanimati za politično akcijo, ter se polagoma pridružujejo k nam. Sedaj se pripravlja nekaj tukajšnjih rojakov, da se bodo potrudili za državljanske papirje. V ta namen ustanovimo pri nas večerno šolo, za pouk ameriške konstitucije. Tudi tukajšnja slovenska godba se kaj dobro vežba in nam marsikatero zaigra za kratk čas. Posebno njim gre zahvalno priznanje za brezplačno igranje na majniški slavnosti. S tem so pokazali, da so razredno zavedni delavci — tovariši. Le tako naprej!

Konečno naj še poročam, da se je preselil od tukaj soobr. Val. Kos, v Bulger, Pa. Pri soobr. Kosu smo imeli do sedaj socialistične seje. V naprej bomo zborovali v unijski dvorani. Želim in pričakujem, da se polmoštvevilo udeležujete se. (Op. ured. Vi ste dokaj stvaren dopisnik, zato želimo, da se večkrat oglašite).

F. S. T.

Virđen, Ill.

Cenjeni "Proletarec"! Čudil se menda ne bodeš, do te zapet enkrat obiščem. Vsaj več, da človek kadar mu ni kaj prav si išče prijatelja, kateremu zaupa svoje težnje. Ker sva se midva že v mladosti poznala, je samo ob sebi umevno, da ti še največ zaupam. Danes prihajam, da zopet enmalo "pokramljava" Ti me bodeš vestno poslušal, vsaj pričakujem tako, ker imaš tudi ti težko življenje za seboj.

Veš kaj prijatelj, jaz nimam namena, da bi te kaj poučeval. Dobro vem, da imaš ravno tako bogate izkušnje življenja za seboj, — kakor jih imam jaz. Toraj poslušaj te kaj vam imam za povedati.

Prav prijamo zgleda mesetece Virđen, ki leži 207 milj naravnost južno od Chicagoa unijske postaje. V sredini mesetece je z drevjem obsajeni štirikot (square), ceste so prav tako z drevjem zasajene ob strani. Na severozapadni strani štirikota se nahaja "West Park". Večina hodnikov je tlakovanih. Mestece je staro okoli 50 let, kar tudi dokazuje velikost in starost drevja ob cestah in parkih, ki je bilo očitno zasajeno, ko so pričeli graditi mesetece. Res krasno se je sprehajati po senenatih in tlakovanih hodnikih in tudi zemlja je precej rodovitna, kar nam povspešuje veselje do obdelovanja vrtov. Razmeroma je tudi precej Slovencev tukaj, ki posedujejo svoje hišice in vrtičke. Vsi so tudi družinski očetje. Navedeno je pa tu vse, kar nas še zadržuje v tem krasnem Virđenu.

Pred dobrimi tremi leti so tukaj delali še trije premogovniki; to je pa tudi edina industrija tukajšnjega okraja. En rov je že tri leta podrt. Zapuščena za vselej. Pred dvema tednoma so ustavili baje za več časa stari rov, takozvani: "North mine". V "West mine", v kateri smo zaposleni do malega vsi tukajšnji Slovenci, je dne 16. t. m. ubilo enega premogarja, rodom Italijana, ki zapuščala eno siroto in ženo v blagoslovljenem stanu. Padla je nanj na lici mesta, kjer je delal, škrovlina. Bil je na mestu mrtev. Spremili so ga k večnemu počitku v ponedeljek dne 19. t. m. Delali smo potem še 20 in 21 tega. Dne 21. t. m. en četrta na sedem, ko so se ravno pri rovu rudarji zbirali za ponočno delo, je pričela parna piščal piskati, naznanjajoča — ogenj, ki je izbruhnil v perlinice za droben premog tik rova. Da je bilo dovolj delavcev pri rokah takoj, ko je ogenj izbruhnil, bi ga bilo mogoče še pravočasno zaдушiti, da so bili ljudje tozadevno izvežbani in imeli gasilno orodje pri rokah. Toda temu ni bilo tako. Družba vse varnostne naprave delavcem tako prikriva, kakor evropske vlade — vojne — tajnosti. Baje zato, ker je vse tako površno prirejeno, da če bi bili delavci o vseh nezadostnih napravah poučeni, bi mogoče rajši zunanji počasi gledu umirali, kot pa podajali se v tako nevarnost nagle smrti. Kaj ni nezaljšano čuti, da so bili ventili in cevi zaklenjene in nihče pri rovih ni vedel za ključce. Če je to resnica, potem je odprto vprašanje, ali je to lahkomišelnost, ali naravnost hudobija. Vspričo takih razmer ni čudo, da je perlinica velikanška stavba, bila naenkrat žrtev ognja, ki je preskočil na poleg stoječe uhodno stavbo rova in tudi isto uničil. Marsikdo bo rekel to se kompaniji nič ne pozna, niti eden kompanist ne boče radi tega šel lačen spat. Res je tako, toda stvar ima vendar še drugi lice. Radi požara je začasno okoli 600 delavcev ob kruh. Sploh imajo pa delavci do podjetja, v katerem so zaposleni simpatijo, kakor bi bili že v socialistični družbi namreč sočutijo, kakor da bi bili solastniki. Brezdvomno je pa tudi res, da bode družba za vsa zgubo, če je zavarovalnica ne pokrije, se na vsak način hotela pri delovelihih odškodovati. V pravnem smislu smo delavci pogoreli, ne pa družba. Čuje se, da družba prične kakor hitro mogoče z novo stavbo, toda gotovo bode nekoliko mesecev minulo, predno se prične z delom v rovu, dasiravno nekateri odmerjajo le na tedne in ne na mesece čas za novo stavbo.

Tukaj že lahko nekoliko razvidite, kakšen je naš položaj v tem krasnem Virđenu. Stop or move! Zima se nam je res še precej spodnesla, smo še primeroma dobro delali in tudi toliko zaslužili, da nam ni bilo treba stradati. Večina slovenskih družin se je zadržila zimo za eno glavo pomnožila in polni upanja smo zri v bodočnost. Skrbno smo obdelovali vrte, toda mladi sadež je že zvenil na suhi vrsti. Zaslužek so nam obetali vse poletje izvanredni dober, toda vse je pogorelo. Veselje je bilo le kratko. Sedaj kamor se ozreš, vidiš samo otožne obraze. Celo ljubko solnce se očitno sramuje naše otožnosti in že dva dni nam zakriva svoje mile žarke za temne oblake, kaeri pa tudi nam močjeje rositi potrebnega dežja. Fantje jemljejo od nas slovo; sreča je le še ta, da imamo še tako majhna dekleta, da so še le v reditelje zaljubljene, dokler dobi-

vajo kruha. Drugače bi bilo grozno slovo. Nekateri bomo še začasno na mestu tičali, po možnosti vragom kljubovali in v krasnem Virđenu pričakovali sreče. Vrag vedi, koliko časa? Vizite uljudno sprejemamo in so nam dobro dole. Nikar ne hodite začasno v Virđen iskat dela!

S. K.—E.

Thomas, W. Va.

Prosim vas, priobčite teh par vrstic v naš "Proletarec", kateri je tudi glasilo naše S. D. P. Z. Najprvo hočem malo opisati tukajšnje gorato in mrzlo W. Va. Pri nas je vreme skoraj vsaki dan drugačno, enkrat gre dež, a drugi dan je že zopet lepo, tako da drugi dan že zopet mislimo, da bode snežilo.

Tukaj na Thomas se dela vsaki dan, zasluži se pa seveda kakor ima prostor — ako ima boljši prostor, potem seveda tudi boljši zaslužki. Zelo slabi in do skrajnosti prevzetni pa so tukajšnji "bossi". Sedaj mislijo družbe odstraniti vse stare bosse in superintendente, upamo, da bode potem nekoliko boljše za delavce. Sedaj se enkrat ne svetujem rojakom sem hoditi za delom, ko se enkrat razmere zboljšajo, bodev še poročal.

Na društvenem polju pa zelo dobro napredujemo. Društvo "Slovenski bratje" ima lepo številno članov, in upamo, da se število še znatno zviša. Na dalje hočem nekoliko opisati moje potovanje iz Thomas-a v Cleveland na konvenciji S. D. P. Z.

Vozil sem se sam do Bridgeport, O., tam sem dobil za tovariša brata delegata Guna, s katerim sva se skupaj vozila do Clevelanda. Ko prideva na postajo, so nam že pričakovali bratje John Svete, John Končan in Frank Mekše, za kar se jim lepo zahvaljujem, kakor tudi Primožu Kogoju za dobro postojbo z ječme-novcem in prigrižkom. Posebno pa se še zahvaljujem Frank Smolču, pri katerem sem bil na stanovanju, kakor tudi drugim Clevelandčanom za izkazano mi uljudnost.

Upam, da ne bode šel ta moj dopis v koš, akoravno še do sedaj nisem bil naročnik "Proletarca". Tukaj vam pošiljam naročnino za list, akoravno imam že dva v hiši. (Op. ured. Pri "Proletarcu" nikdar nobenega dopisa ne vržemo v koš. To va zaradi tega, ker koša niti nimamo. Seveda naj se zato dopisniki nikar preveč ne vesele. Pri nas namreč neradne kopije kar iz drugega nadstropja skozi okno mečemo). Pozdravljam vse bivše delegate in delegatince izvanredne konvencije S. D. P. Z. v Cleveland, O.

Jos. Gortz, bivši delegat.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nekaj dopisov smo morali odložiti za prihodnjo številko. — Nace, Little Falls, N. Y. Vašega dopisa ne moremo priobčiti. Vi ste še hušji humorist kakor je Jaka Štrigelj. Pozdrav.

Ako si glasoval za kongresna demokratske ali pa republikanske stranke, potem napiši pismo ter uprašaj tvojega kongresmana, kaj misli storiti vspričo barbarskih razmer v W. Va.

Naši nasprotniki nam zatrjujejo, da socializem še dolgo časa ne bode prišel na površje. Mi nismo preroki, da bi mogli določiti čas, kedaj se bode to zgodilo. Lahko pa prerokujemo, da kadar se bode to zgodilo, bode zajedajem in trotom že vseeno prezgodaj.

ZAPISNIK

IZVANREDNE KONVENCIJE SLOVANSKE DELAVSKE PODPORNE ZVEZE.

v Cleveland, Ohio.

XIV. SEJA.

Otvoritev seje ob 7. uri zjutraj, 13. maja 1913.

Čitanje zborovalcev, navzoči so vsi, izvenšaji Pavlovič, Gabrenja in Vidrieh.

Čitanje zapisnika XIII. seje. Zapisnik so na predlog odobrili in sprejeli. Vidrieh, Pavlovič in Gabrenja se vdeležijo seje med čitanjem zapisnika.

Brat Rupert vpraša, kako je z računi. Br. Pašk pojasni, da je vprašal revizorja v soboto, kedaj da bode gotov z računi. Izpovedal je, da v ponedeljek, toda še danes ni gotov.

Nadaljevanje s pravili. Debata, koliko članov zamore zborovati, ozir. seje obdržavati. Predlog, da mora biti na redni seji osem (8) članov navzočih, ako se hoče zborovati in da je seja veljavna; izvzeta so dru-

štva, koja se nazadovale, da nimajo 8 članov. Za izvanredno seje mora tajnik društva vsakega člana obvestiti in pojasniti, zakaj in kje, ter kadar se vrši seja. Ako se ne udeleži seje obveščeni člani, nimajo istotako nič ugovarjati, kot ako se ne udeleži mesečne seje. Ako so vsi člani obveščeni, lahko društvo zboruje, ako se udeleži osem članov. V slučaju kake nujnosti sme takoj odbor društva nekaj ukreniti za toliko časa, da skliče sejo.

Predlog, da stoji suspendacija v veljavni osmi dan po društveni seji, ravno tako se osmi dan po zapetnem spetju v društvo razveljavi suspendacija. Predlog sprejet.

Član, kateri je suspendiran zaradi kazni, mora vseeno plačati mesečnino. Društvo, katero suspendira člana za kazen, mora natančno poročati v gl. urad, zakaj in za koliko časa je suspendiralo člana; to je od katerega dne.

Za kazeno ne more društvo suspendirati člana več kot za en mesec dni.

Član s potnim listom mora vedno nositi svoj naslov ob pravem času društvenemu tajniku, in to ob vsaki preselitvi, tako da ima tajnik društva vedno naslove potnih članov.

Z vsakim potnim listom ima dati tajnik društva zdravniško listino (Doctor's Certificate).

Vsak član-ica, kateri želi premeniti oporoko, mora zajedno s prošnjo poslati tudi stari certifikat na gl. urad potom dr. tajnika.

Brat Sitar vpraša zbornico, ako ga oprosti radi nujnega oprave, za čas ene ure. Se ga oprosti.

30 minut odmora.—Nadaljevanje po odmoru.

Predlog, da članice v drugem stanu se ne sprejemajo. Vsaka članica mora izpovedati resnico pri zdravniku.

Nobeden član ne more dati na splošno glasovanje ničesar, ako ni dobil dovoljenja iz gl. urada Zveze.

Plače gl. uradnikov.

Mesečna plača gl. predsednika 5.00. Plača gl. podpredsednika letno \$60.00. Glavni tajnik. Predlog, da se plača gl. tajnika \$70.00 mesečno. Proti predlog, da ostane tako, kot je do sedaj in sicer: Novi tajnik je opravičen do tiste plače, ko nastopi svoj urad, kot je bo opravičen sedajni tajnik po sednjih pravilih, zadnji mesec. Nadalje na vsakih 500 članov-ic po \$5 do svote \$100. Ako pa Zveza zanaduje, se mu plača zmanjša po \$2 na 500 članov-ic do svote \$75. Sprejet proti predlog.

Plača pomožnega tajnika \$5.00 letno. Plača zapisničarja odborovih sej 25c na uro.

Plača gl. blagajnika \$25.00 mesečno. Plača pomožnega blagajnika \$5.00 letno.

Plača zaupnika \$10.00 letno. Plača nadzornikov \$25.00 letno.

Plača porotnega odbora: I. porotnik 15.00, II. in III. po 10.00 letno.

Vsak član gl. odbora, kakor tudi porotnici, za sestanke za združenje organizacij, je opravičen za zamudo časa \$3.50 dnevno in povrnitev vožnih stroškov, za vožne stroške morajo predložiti potrdilo.

Zapisniki za na sestanku se bodo objavili trikrat, od časa III. konvencije do sestanka dne 14. januarja 1914.

Vrhovnemu zdravniku se plača 10c od prošnje.

Varščine:

Glavni predsednik\$ 2.000
Glavni tajnik10.000
Glavni blagajnik10.000
Pomožni blagajnik500
Zaupnik3.000
I. nadzornik500
II. nadzornik250
III. nadzornik250
I. porotnik500

Čitanje častitk.

Milwaukee, Wis. 12.

Wm. Sitar, Cleveland, Ohio.

Pozdrav! Delujte složno v korist Zveze. Bratoljub Lenks, tajnik.

Zaključek seje ob 12. uri popoldne.

XV. SEJA.

Otvoritev seje ob 2. uri popoldne, 13. maja 1913.

Čitanje uradnikov in delegatov. Navzoči so vsi, izvenšči Sitarja, koji se je oprestil pri dopoldanski seji. Br. Zela poroča, da želi pozdraviti delegate g. Schaefer, državni poslanec države Ohio. Zbornica mu dovolji vstop in da se mu beseda. Koncem govora se govornik zahvali na naklonjenosti.

Čitanje zapisnika XIV. seje. Predlog, da se zapisnik sprejme, proti predlog, da se vrže svota vavčine, ozir, da se premeni varščina v manjšo svoto. Sprejet predlog z večino.

Med čitanjem zapisnika pride brat Sitar.

Nadaljevanje s pravili.

Vprašaj, kake varščine naj se določijo? Predlog, da se bondi nabavijo pri kakih zavarovalni družbi, katera zagotovi za kar postavi varščino. Predlog sprejet.

Varščine društvenih uradnikov.

Predlog, da se stavi društvene uradnike pod varščino. Sprjet.

Varščino za krajevne uradnike prekrbi gl. urad istotako od zavarovalne družbe, kot za gl. odbornike.

Predlog, da mora položiti varščine društveni predsednik \$100, blagajnik \$300, tajnik \$100.

Proti predlog, da se vsi skupaj stavijo pod \$500. Sprejet proti predlog.

Prihodnji glavni odbor ima preskrbeti poročta za vsako društvo. Društva morajo sama plačati stroške varščine.

Sprejet predlog, da se opravi tiskarski poseben knjižič. Knjižič-ovpravičnik se tiska 250 izvodov.

Dostavek. — Ta pravila in ustavo je sprejela in potrdila tretja konvencija SDPZ na gl. zborovanju od 5. maja 1913 do 16. maja 1913 v mestu Cleveland, Ohio.

Ta pravila postanejo pravomočna dne 15. julija 1913, dosedanja pa s istim dnem popolnoma prenehajo z veljavo.

Prihodnja četrt konvencija se prične prvi ponedeljek meseca maja, 1916, v mestu Pittsburg, Pa.

Volitev mesta za prihodnjo konvencijo.

Predlagana mesta: Pittsburg, Pa.; Milwaukee, Wis.; La Salle, Illinois.

Na glasovanju dobi: Pittsburg, Pa. 30 glasov, Milwaukee, Wis. 13 glasov, La Salle, Ill. 5 glasov. Večina glasov dobi Pittsburg, Pa.

Prihodnja konvencija se vrši v Pittsburg, Pa., ako se do tedaj ne združio organizacije.

Pravila se poverijo v spis br. Kakerja, kateri ima oskrbeti prestavo v angleščino in kakor hitro mogoče dati v tisk v tiskarstvo, tja kjer misli, da bodejo prej tiskana.

Predlog, — da se naroči 5000 izvodov pravil. Sprejeta.

Za sestavo pravil, prestavo v angleščino in sestavo, predlagano, da se plača \$50.00, proti predlog \$35.00.

Brat Kaker se zadaljvali z \$40.00, sprejeto za \$40.00.

Predlog, da se prepusti zadeva vrhovnega zdravnika prihodnjemu gl. odboru. Predpust ima dr. Jos. Grahek, ako on ne sprejme po določeni mu plači, se obrne gl. odbor na drugega slovenskega zdravnika. Ako nobeden slovenski zdravnik ne sprejme pogodbe, tedaj ostane stari odborni zdravnik.

Dodatek k pravilom. — Član Zveze postane osmi dan po pristopu v društvo, ako ga vrhovni zdravnik potrdi, da je bil član zdrava, istega dne, ko se je dal preiskati pri krajevnem zdravniku. Ako ga vrhovni zdravnik odkloni, tedaj nemore postati član Zveze.

Vprašanje, kako je z računi. Brat Pajk poroča, da so računi gotovi in da pride revizor sam v dvorano, ter bode poročal.

Državni pregledovalec knjig pride v dvorano, ter poroča, da mu manjka od enega meseca avgusta 1911 uročnic. Daje poroča, da ako hoče zbornica da pojasni račun od tedaj, ko je prevzel Sitar svoj posol gl. tajništva, lahko jutri poroča, kako je. Ako pa hoče zbornica da se dobi položnice z banke iz meseca avgusta, bode isto poročil v četrtki, 15. maja t. l. Pajk poroča, da je še enkrat brzojavil in enkrat telefoniral po omenjene vložnice, toda dobili jih ne more še do danes. Mnenja je, da so se morale poštno nakaznice izgubiti. Pajk vpraša, ali naj še enkrat brzojavi po omenjene listine. Predlog, da naj gre Pajk osebo po listine v Conemaugh, Pa., na banko. Predlog podpisan in sprejet. Vprašanje na čevage stroške gre Pajk po listine? Predlog, da na lastne stroške. Pajk se odpove, da ne gre na svoje stroške.

Predlog, da se naj dobe listine, pa naj si bo že na čigaver stroške hoče.

Po končani debati se stavi predlog, da se mu plača vožne stroške iz Zveze. Proti predlog, da plača sam. Sprejet predlog.

Poverilni odbor porazdeli računске listke med delegate, da vknjižijo vožne stroške.

Delegat Frank Žurman poroča, da je moral vzeti konja, da se je peljal do železniške postaje.

— Sprejet predlog, kakor govore pravila, da se plačajo iz Zvezine blagajne vožnji stroški.

Zaključitev seje ob 6. uri popoldne.

XVI. SEJA.

Otvoritev seje ob 7. uri zjutraj, 14. maja, 1913.

Čitanje zborovalcev, navzoči so vsi, izvenšči Justin, Penko in Pajk, kateri so se oprestili.

Čitanje zapisnika XV. seje, koji se na predlog sprejme.

Debat o plači delegatom, kateri bodejo šli na sestanek za združenje organizacij, dne 14. januarja, 1914. Predlog, da naj se tudi istim delegatom plača \$3.50 dnevno in ne \$4.00, kakor se je sklenilo na 7. seji v točki 4. Predlog sprejet.

Na predlog sprejeta sledeča točka: Pri ulaganju denarja ima gl. blagajnik izpolniti 3 listke, eden ostane na banki, enega obdrži blagajnik in enega pošlje na gl. tajnika. Uložni listek, katera pošlje v urad gl. tajnika, mora biti podpisan od bančnega uradnika.

Nadaljevanje s pritožbami.

Nadzorni odbor nima pritožb.

Delegat (?) vpraša, kako to, da nadzorni odbor nima pritožb, ko bi mogel vendar primankljaj objaviti v javnosti. Kot tak, bi se moral prvi pritožiti nad poslovanjem zvezinih uradov. Predsednik nadzornega odbora povdarja, kot še enkrat, da radi tega ni sporočal v javnost, ker je ves gl. odbor mislil, da bode v kratkem pronašel, kje tiči primankljaj.

Vidrih poroča, da III. nadzornik ni deloval pravilno, ker ni podpisal račun. Sitar povdarja, da III. nadzornik ni mogel podpisati računov, ker se je nekdo izrazil, da ni vedel ali so računi v redu ali ne. Svoboda vpraša, zakaj se ni nadzorni odbor obrnil na porotni odbor s pritožbo. Vidrih pojasni, da je bil predsednik porotnega odbora sam navzoč na seji. Sitar pojasnjuje, da je on Sitar zahteval državno zapriseženo

se se more in ne sme poserati nazaj pred drugo konvencijo.

Gl. tajnik pojasnjuje, da ni imel nikdo izmed delegatov druge konvencije pogled v poslovanje gl. tajnika. Meninger, član poverilnega odbora, poroča o več izplačilih za bolniško podporo, ko niso bile bolniške nakaznice spolnjene od zdravnika. Osem takih nakaznic je iz leta 1909 in 3 iz leta 1911.

Nakaznica za \$13.00 od dr. št. 8, nanašajoča se br. M. Sianovic, pojasni br. Krivec kot član dr. št. 8, da to ni napaka ali krivda, kajti zdravnik je izpolnil pravilno bolniško nakaznico, društveni tajnik je pa nakazal bolniške podpore za \$25.00 manj, kot mu je društvo priznalo. Izmed istih \$25.00 mu je nakazana bila podpora še za \$13.

Zadeva člana Fr. Frančiča dr. št. 22. je opravičeno odbil \$100, ker mu je iste še II. konvencija priznala, prikrājalo se mu je pa \$10.00 še na II. konvenciji. Vprašaj, ako je bila bolniška nakaznica predložena na II. konvenciji? Delegat L. Gregorič pojasnjuje, da je dr. poslal bolniško nakaznico izpolnjeno po zdravniku in da se je ista izgubila med potjo. Društvo je vprašalo gl. tajnika, kake naj sedaj naredi. Gl. tajnik je sporočal, da naj pošlje društvo drugo nakaznico, društvo je naredilo in poslalo v gl. urad drugo nakaznico, ni jo pa dalo potrditi zdravniku.

Dr. št. 10 se pritožuje. Zakaj se ni razpisal mesečni asmesent? Zakaj se ne pošlje certifikatov iz gl. urada o pravem času? Zakaj se vpiše dan na pismu mesec dni poprej, nego se odpošlje pismo iz urada?

Gl. tajnik pregleda poštno pečate, iz kojih se razvidi, da je v pismu pomotoma zabilježen mesec januar mesto februar. Se vzame na znanje.

Čitanje častitk.

Pismena častitka dr. Edinost št. 34. SDPZ. Za društvo Anton Lavrič.

Zaključitev seje ob 12. uri popoldne.

XVII. SEJA.

Otvoritev seje ob 2. uri popoldne, 14. maja 1913.

Čitanje zborovalcev, navzoči so vsi, izvenšči Justin, Pajk in Penko, kateri so se oprestili.

Čitanje zapisnika XVI. seje, kateri se na predlog sprejme.

Delegat št. 10 se pritožuje, da je nekdo poslal prošnjo v gl. urad, ker pa ni bila prošnja pravilno izpolnjena od krajevnega zdravnika, se pritožuje, zakaj se ni takoj vrnila. Prošnja je dospela v glavni urad 8. aprila 1913.

Glavni tajnik poroča, da je bila poslana na vrhovnega zdravnika 10. aprila, vrhovni zdravnik jo je pa šele 28. aprila vrnil, torej je bila krivda vrhovnega zdravnika.

Dr. št. 16 poroča obirneje o izobčenem članu Fr. Gul, zaradi tega, ker ga je gl. odbor izobčil, ko se je prepričal, da je podal napačne podatke pri

vstopu v SDPZ, dalje da je Gul tožil Zvezo in društvo za odpravino.

Dalje poroča gl. tajnik, da je dobil poročilo o tožbi, ter priloženo originalno vabilo sodišča od I. porotnika, ter na to pisal omenjenemu odvratniku, da se gl. odbor sploh ne ozira na drugo, kot na pravila, ter da jim je na razpolago, ako hočejo tožiti. — Trdila, da je podal omenjeni napačna pojasnila pri vstopu v Zvezo iskazuje uradna spravevala.

Tajnik vpraša ali zbornica odobri, kar je sklenil gl. odbor v zadevi Fr. Gula.

Predlog, da ostane tako, kakor je sklenil gl. odbor, to je: Fr. Gul ni govoril resnico, ko je pristopil v društvo in obenem je bil tudi bolan. Takega člana se po pravilih izobči. Sprejeto.

Del. dr. št. 19. pritožba želi rešitev zadeve, nanašajoče se na br. Fr. Kastelic. Sitar čita pisma, pritožbe proti Fr. Kastelic. Zupančič poroča na dolgo vso zadevo, kolikor je njemu znano. Po daljši debati se odobri predlog, da se mu izplača podpora, katero mu je gl. odbor pridržal radi pritožb.

Del. dr. št. 23. se pritožuje, da je društvo izgubilo nad 50 članov, radi homatij v zvezinem odboru in pisarenja po časopisih.

Del. dr. št. 26. poroča, da se društvo pritožuje proti gl. odboru, ker je poslal delegata v Chicago, Ill., za zavetišče, ne da bi se vprašalo društvo.

Društvo št. 27. se pritožuje radi neplačane usmrtnine po umrem sobratu Mihael Trojar, ako ravno je že osem mesecev preteklo, odkar je umrl. Gl. tajnik pojasni, da se ni radi tega izplačala smrtina, ker se še ni moglo dobiti naslova dedičev. Isto tako se je pripetil slučaj pri dr. št. 58. Dalje poroča gl. tajnik, da je mnogo takih slučajev, da je težko dobiti prave naslove dedičev, kateri so v stari domovini.

Zadeva umrlega brata Starovasnika. Gl. tajnik poroča, da je plačana smrtina že meseca januarja 1913 in sicer se je poslalo denar na Avstrijskega konzula v Pittsburg, Pa.

Zadeva umrlega sobrata Maljavce se opusti, ker ni navzoč gl. blajnik, kadar pride nazaj, se vzame zopet na dnevni red.

Dr. št. 29. Zadeva umrlega sobrata Oklaščen. Gl. tajnik pojasni, da je sedaj v redu.

Dr. št. 30. O zadevi Jos. Marnuha, namreč ček za \$10 bolniške podpore se je uničil v neprevidnosti, ozir, ga je žena sežgala. Po kratki debati sesklesne napraviti drugi ček in prejšnjega razveljaviti.

Dr. št. 30. se pritožuje proti poslovanju gl. odbora, posebno proti gl. blagajniku, radi enega čeka za \$400.

Dr. št. 33. se pritožuje, ker niso dobivali o pravem času polie (certifikatov), dalje društvo obsoja vse iste, kateri so pisali v javnost, ker je društvo radi tega mnogo članov izgubilo na

tem, ker niso hoteli pristopiti novi člani. Poročla Bombač.

Dr. št. 36. Zadeva br. John Pavina. Po kratki debati se sklene, da se naredi po pravilih.

Sprejet predlog društva, naj se pošiljajo srečkanje na okrog, izvenšči, ako je kaka nujna stvar.

Dr. št. 40. se pritožuje proti pisarenju po časopisih in proti poslovanju gl. uradnikov, posebno radi certifikatov in proti dr. št. 56. radi cirkularja, kojega so poslali na krajevna društva.

Gl. tajnik pojasni, da je bilo isti čas, ko so izostale polie, bile v tiskarni, kjer se tiskajo pojasnil pa je vsem krajevnim društvom, da ni polie v gl. uradu.

Brat Povše povdarja, da je hotel s tem, ko je razposlalo društvo Skala cirkularje, obvarovati Zvezo proti morebitni škodi.

Predlog, da se debata zaključí s pripombo, da se zanjprej ne dela nikakih cirkularjev brez vednosti gl. odbora.

Dr. št. 40 želi, da se izobči iste, kateri so zakrivali konvencijo, in iste, kateri vedoma zagovarjajo krivce. Gl. tajniku Sitarju za izreka popolno zaupnico.

Dr. št. 50 se pritožuje proti poslovanju gl. odbora.

Dr. št. 51 se pritožuje proti cirkularjem poslanih od društva Skala.

Dr. št. 56 se pritožuje proti predsedniku društva Balkan, št. 69, in proti gl. odboru.

Brat Povše pojasnjuje, da sedajni predsednik dr. Balkan št. 69 je ustanovil društvo Balkan le z namenom, da bi škodoval društvu Skala št. 56.

Sitar pojasnjuje, da se je mislilo v glavnem uradu, da se v sporazumu ustanovili novo društvo.

Dr. št. 57 se pritožuje proti poslovanju gl. urada.

Dr. št. 59 se pritožuje proti poslovanju gl. uradnikov.

Dr. št. 64 se pritožuje proti pravilom, da so ista slaba, ter želi, da se pravila izboljšajo.

Dr. št. 69 se pritožuje, zakaj se ni plačalo bolniške podpore članu John Kir-u. Tajnik pojasni, da so plačali pristopnino 26. decembra, torej nikakor ni opravičen podpore z 1. marcem.

Blagajnik Pajk se povrne iz Conemaugh, Pa., kamor je bil odposlan po uročnice.

Čitanje častitk.

Pismena častitka od skupnih družtev št. 41, 49, 51 in 62 S. D. P. Z.

Zaključek seje-ob 6. uri popoldne.

Alojs Bavdek, zapisničar.

Zofi Birk, pom. zapisničar.

Jožef Zorko, konv. predsednik.

(Koniec prihodnjic.)

Ako bi delavci več mislili, potem bi manj delali za druge.

Delavci v Chicagi in okolici

VSI NA

Socialistični Piknik

v Riverview Park

v nedeljo, dne 15. junija, 1913

Govorili bodo znameniti govorniki:

DEBS, DARROW IN CUNNEA

Duncan McDonald Seymour Stedman

tajnik in blagajnik United Mine Workers of Illinois. član Illinoiske postavodaje.

Gori omenjeni govorniki zanimajo vsakega delavca. Vršili so in še vrše velike in važne uloge v ameriškem delavskem gibanju. Govor enega bo bolj zanimiv kot drugega, ker govorniki bodo iz lastnih izkušen o velikemu delavskemu gibanju in boju v Ameriki. Na pikniku bo veliko druge vsakovrstne zabave in razvedila. Riverview park je eden najlepših in najbolj opremljenih v vsakovrstni rečni ki so namenjene za veselje in razvedilo v Chicagi. Čisti dobiček je namenjen v podporo soc. časopisju sledečih narodnosti: angleški, nemški, judovski, polski, češki, slovenski, italijanski, hrvatski, švedski, letvinski, ruski, slovaški in finski.

Do piknika vozijo sledeče kare: Western Ave., Belmont in Roscoe Boulevard.

Ustoppnina 25 centov.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lestak in ledajatelj

Slovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo
leto, 1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50
za celo leto, \$1.25 za pol leta.
Vse po dogovoru. Pri naročilih izven
države priloži potrdilo poštne
uprave.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.Glasilo Slovenske organizacije
Jugosl. socialistične Evrope v
Ameriki.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.
Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill

OMAHLJIVO!

Tupatam se pripeti, da izgubi-
mo sodruga. Delal je z nami, agi-
tiral z besedo in pisal za stvar,
tako da ni med nami nihče dvomil,
da ni socialist. In sam je morda
stokrat, tisočkrat povedal, da
je socialist; povedal je z besedo
in delom. Naenkrat je pa ta so-
drug postal pasiven, nedelaven;
postal je mrzliččen in padel nazaj
v mrtvilo, iz katerega je nekoč
izšel kot socialist. Kaj je temu
vzrok?

Postati socialist, prepričan, ne-
omajan in jeklen pomeni veliko
revolucijo v posamezniku. Pome-
ni predvsem prevrat v mišljenju.
Vsak socialist se rekrutira v mi-
šljenski revoluciji. Vsi stari, pri-
učeni nazori o človeku, človeštvu,
življenju itd., nazori, ki so nam
jih vtepli v glavo od začetka, ko
smo prišli misliti pa do danes, se
morajo umakniti popolnoma no-
vim nazorom. Tok mišljenja se
ima zaobrniti popolnoma v novo
strugo in ustvariti popolnoma no-
vo sliko o življenju in svetu.
Skratka: socializem docela preo-
di človeka z ozirom na njegovo
duševno stanje. To se pa ne more
izvršiti v enem dnevu. Nihče ne
more postati kar čez noč dober
in prepričan socialist. Proces du-
ševne spremembe, revolucija du-
ha mora priti polagoma in mnogi
vemo iz lastne skušnje, da je vzelo
več let preden smo bili na jas-
nem in na trdnem glede socializ-
ma. Dotični posamezniki pa, ki
demonstrirajo svoj preobrat ta-
korekoč v skokih, se pa navadno
pri prvi resni priliki pokažejo kot
površni socialisti, slabšči in omah-
ljivi in prva sapica jih podere
zopet nazaj v mrtvilo. Taki nagli
socialisti so socialisti le na zunaj,
toda njih notranjost, njih mišlje-
nje v jedru pa še nejasnost, skoro
bi rekli: kaos.

To pa zato, ker niso dodobra
revolucionirali svojega duha in
vsled tega tudi nimajo prave volje
niti veselja, da bi se temeljito po-
učili o socializmu in o socialnih
vprašanjih; njih zunanji socializ-
em je prisljen, ne prihaja iz srca.
Razmere, ki rode take sodru-
ge, so nam dobro znane. Nekaj
jih pride iz sebičnih namenov mi-
sleči, da se bodo na kak način o-
koristili in teh bo vedno več sedaj
ko stranka narašča. Drugi se pa
zatečejo pod socializem iz mo-
mentalnega sovražstva do oseb, za
katere se ve, da so odprti nas-
protniki socialističnega gibanja.
Zgoditi se, da kak pop neče krstiti
ali pokopati otroka, ker dotičnik
ni dovolj nasul farške bisage in
tedaj dotičnik v prvi jezi priše:
"Le počakaj, ti salamenski far,
zdej bom pa še jaz socialist!"
Prijetelj, to še ni socializem, če
se s farjem skregaš. In ravno te
vrste "socialisti" so bolj na ško-
do kot pa na korist našemu gi-
banju. Kajti navadno se kmažu
zopet pobotajo s svojimi "sovraž-
niki" in njih "socializem" je pri-
kraju.

To so nekateri glavni razlogi,
ki so krivi, da imamo omahljivece.
Seveda, vsi niso. Nekaj jih je, ki
srčno prestanejo prvo skušnjo in
ostanejo dobri sodrugi. In sku-
šnja pride za vsega. Ni ga so-
cialista, kateri bi ne bil gotov čas
izpodstavljen nekakšnemu izpitu,
da pokaže, kaj je v resnici. To so
odločilni trenotki. Pritisnejo
gnotne težkoče, beda, osebni pre-
piti v stranki sami, mamljive po-
nudbe od strani nasprotnikov in
na stotine drugih skušnjav. Ka-

kor rečeno, to so momenti, ki pri
tebi odločajo: ostanesh ali padeš.
Ako si socialist s trdnim prepri-
čanjem, boš premagal vse te sku-
šnjave, nasprotno boš pa omahnil.
So sodrugi, ki je njih celo živ-
ljenje ena sama skušnja. Celó živ-
ljenje jim je kruti boj za obstanek.
In med tem, ko jih tebe pod
nezgode in ko se šibijo pod naj-
težjo butaro križev in težav, so
kljub temu zvesti svojemu pre-
pričanju in navdušeni bojovníki
za stvar. Socialisti v Rusiji gre-
do z veseljem za svoje prepričan-
je v pregnanstvo v Sibirijo ali pa
na vešala. Nam v Ameriki v da-
nih razmerah ni treba tolikoga
žrtvovanja, toda pravi socialist
mora biti pripravljen na vse.

Ne omahuj sodrug! Bodi mož!
V tistem trenutku, ko si postal
socialist, napovedal si boj nasproti
nemu razredu človeške družbe.
Zavedati se moraš, da od tistega
trenotka je vse tvoje življenje do
konca dni neprestani boj. Boj,
boj in boj! In ako v tem boju pa-
deš premagan, pobil te ne bo na-
sprotnik, temveč pobil se boš sam.
Kajti socialist je premagan le te-
daj, če stopi iz bojne vrste in vr-
de od sebe princip. Do tega te pa
nihče na svetu ne more prisiliti,
ako sam nečeš. To je samo poraz.
Ne omahuj! Ne misli, da ti sam
trpiš vsled svojega prepričanja.
Na tisoče in tisoče nas je. Na ti-
soče nas je, ki smo žrtvovali mar-
šakaj dobrega in prestali marsi-
katero bridko in grenko uro; pre-
stali pa smo vse zvesti sklepu, da
poraženi ne bomo nikdar.

Teško, da bomo vsi dočakali so-
cialnega preobrata, uresničenja
naših idej, za katere se borimo.
Dočakali pa bomo — vsak pose-
mazen socialist lahko dočaka to,
da na svojo zadnjo uro zatise oči
s sladko zavestjo, da je do svoje-
ga zadnjega trenotka stal v boju
nepremagan.

KAPITALIZEM IN DELAVSKE
MEZDE.

Delavska mezda ne more biti
nikdar tako velika, da bi kapitali-
stu onemogočila njegovo podjetje
in da bi mu odvzela možnost,
da živi od svojega podjetja. Za-
kaj če bi bilo kapitalistično tar-
nanje nad delavskimi zahtevami
po višji plači opravičeno, tedaj bi
kapitalist že davno opustil svoje
podjetje. Ker pa ustvarijo delavci
s svojim delom večjo vrednost, ka-
kor je njih plača, zategadelj kap-
italist vzle svojemu tarmanju ne
opusti podjetja, ker ima pač dobi-
ček od njega, dobiček, ki mu ga
ustvaria edinole izkoriščanje de-
lavstva mezda nikdar ne more
narasti do tiste višine, kjer bi pre-
nehalo izkoriščanje delavca.

Delavec ustvari s svojim delom
gotovo vrednost, kapitalist pa mu
ne plača za njegovo delo toliko,
kolikor je delo vredno, ampak ve-
liko manj. Tisto vrednost, ki si jo
kapitalist ohrani od delavčevega
dela zase, imenujemo nadvred-
nost. In ta nadvrednost, ta pre-
ostanek je mnogo večji kakor bi
kdo sodil na prvi pogled. Zakaj
nadvrednost ne obsega samo ti-
ste dobička, ki ostane v rokah
kapitalista, ampak še mnogo dru-
gega, kar imenujemo, produkcij-
ske ali prodajalne stroške; zem-
ljiško rento, obresovanje glavni-
nega kapitala, odbitek za trgo-
ca, ki odjemlje industriju blago,
davki itd. Vse to odpade od pre-
bitka, ki ga dobi kapitalist s tem,
da plača delavcu mnogo manj, ka-
kar pa je vredno njegovo delo. Ta
prebitek mora biti toraj precej
velik, ako se hoče podjetje "ren-
tirati". Zategadelj v današnji ka-
pitalistični družbi delavska mezda
nikdar ne more tako narasti, da
bi dobil delavec samo približno to-
liko, kolikor je ustvaril s svojim
delom. Kapitalistični mezdni si-
stem je toraj v vseh okoliščinah iz-
koriščanje delavstva in na tem iz-
koriščanju bo temeljil, če prav si
delavstvo pribori višje plače in
ugodnejše delavske razmere, tem-
eljil bo tako dolgo, dokler ne bo
konec kapitalističnega družabne-
ga reda in dokler ne zavlada v
družbi socializem. Nemožno je
napraviti kraj in konec izkorišča-
nja, dokler je uredba družbe ka-
pitalistična. Tudi ob najvišjih pla-
čah je izkoriščanje delavca zelo
veliko.

Toda plača le malokdaj dose-
že tisto največjo višino, ki bi jo
lahko dosegla. Pač pa se češče bli-
ža svoji najnižji stopinji. Najnižjo
stopnjo doseže tedaj, ko ne more
delavcu več zadostovati niti za

gole življenske potrebe. Ako
delavec ob svojem delu ne le stra-
da, ampak tudi celo naglo lakote
umrje, tedaj se mora vse delo kon-
čati.

Med tema mejama plava mezda.
Mezda je tem nižja, čim manjše so
navadne življenske potrebe delav-
ca, čim več delavskih moči je pod-
jetniku na razpolago in čim šib-
kejša je odporna sila delavcev.

Splošno mora biti delavska
mezda tako visoka, da ohrani de-
lavca zmogočnega za delo, ali boljše
povedano, mezda mora biti tako
visoka, da ohrani kapitalistu tisto
merno delovnih moči, ki jih rabi
za produkciranje. Mezda mora biti
torej tako velika, da delavcu omo-
goči, ne le, da hrani samega sebe,
ampak da rodi kapitalizmu tudi
za delo sposoben naraščaj.

Gospodarski razvoj pa gre v
smeri, da se življenski stroški za
delavca znižajo in s tem je dana
kapitalistu množnost, da tudi pla-
če zmanjša.

Spretnost in moč sta bili za de-
lavca že od nekdaj dvoje neodhod-
no potrebni lastnosti. Učna doba
rokodelca je bila zelo dolga, stro-
ški njegove vzgoje so bili zatega-
delj veliki. Vedno bolj napredu-
joča delitev dela in pa razvoj
strojne tehnike sta povzročila, da
je bila posebna spretnost in pa
moč v produkciji vedno bolj od-
več. Ta dva činitelja sta tudi o-
mogočila, da se izučene delovne
sile nadomestile z neizučeniimi, to-
rež tudi cenejšimi, omogočila pa
sta tudi, da so nadomestovale mo-
ške pri delu šibke žene, celo otro-
ci. Že v manufakturni dobi opa-
žamo ta pojav; z uvedbo strojev
v produkcijo pa se je začelo izko-
riščanje žen in otrok v največji
širini starosti kar na debelo. To je
bilo izkoriščanje najšibkejših iz-
med šibkih, ki so bili izročeni na
milost in nemilost najnezasliša-
nejšemu ravnanju in priganjan-
stvu. Stroji, ki bi bili imeli biti
blagoslov človeštva, so postali v
rokah kapitalističnega izkorišča-
nja njega prokletstvo.

Mezdni delavec je moral preje-
ti v interesu kapitalista zaslužiti
toliko, da je preživel sebe in svo-
jo rodbino. Zdej pa ne dela le de-
lavca sam, ampak brezobzirni ka-
pitalistični sistem vprega tudi
njegovo ženo in njegovo deeo v
težki jarem izkoriščanja. Zatega-
delj ohrani proletarčeva družina
sposobnost za delo tudi tedaj, če
ima oče manjšo plačo, ker vsi sku-
paj vendarle zaslužijo tisto svot-
to, ki je neobhodno potrebna, da
proletarec ne umrje lakote. Razen
tega nudi delo žen in otrok tudi ta
dobiček, da so žene in otroci sla-
bostnejše v odporu kakor moški,
torej se dajo tudi brezobzirneje
izkoriščati.

Žensko in otroško delo zmanjša
odporno moč delavca in poveča
delavski trg, obenem daje kapitali-
stu možnost, da plačuje delavcu
še manjšo plačo.

Vse izkoriščanje ima svoj izvor
v tem, da delavec dobi manjšo
plačo kakor jo je vredno njegovo
delo. In dokler bo obstajala ka-
pitalistična privatna lastnina, tako
dolgo ne bo konec izkoriščanja,
na naj do podjetnik delavcu še ta-
ko visoko plačo. Šele ko zavlađa
v človeški družbi socializem, šele
tedaj bo delavec v resnici prejel
vso plačo za svoje delo.

BOJ Z BREZPOSELNIŠTVO.

Vprašanje brezposelnosti se v
sedanjem družabnem redu ne da
rešiti: dokler bodo proizvajalna
sredstva last posejincev, so gos-
podarske krize neizogibne in velika
rezervna armada stradalajočih pro-
letarev, ki pred vratmi tovarne
s prekrizanimi rokami čakajo
na poziv, je toliko časa ustanova
družbe. Dasi je v kapitalistični
družbi neizvedljiva taka smotre-
na organizacija človeškega dela,
da bi izginilo zlo brezposelnosti,
da bi vendar tudi danes mogoče
odpomoček proti najhujši posledici
brezposelnosti, proti stradanju.

V glavnem je bolj proti zlim po-
sledicam brezposelnosti mogoče v
dveh smereh: Z javnimi deli za
silo in pa z organiziranim podpi-
ranjem brezposelnih delavcev, ki
je semintja privzelo obliko zava-
rovanja. Na javna dela se ne o-
ziram, ker koristijo le pešiči
prizadetih delavcev in so za iz-
učene delavce skoro povsem brez
pomena. Glavna odpomoček proti
zlim posledicam brezposelnosti je:
podpiranje brezposelnih bodisi s
pomočjo podpornih blagajin jav-
nih korporacij, bodisi z državnim,
deželnim ali občinskim subvencio-
niranjem delavskih strokovnih
organizacij. Tu pa nastaja vpra-
šanje: Ali naj bo težišče teh na-
prav za podpiranje brezposelnih
delavcev v občinski upravi ali v
strokovni organizaciji.

V praksi jemljejo občine, ki so
na tem vprašanju interesirane že
zastran ubožne oskrbe, te napra-
ve rade pod svoje okrilje, tem ra-
je, ker jim služijo za njih proti-
delavske politike. Ali ustanavljajo
svoje podporne zavode, ali pa
prispevajo k brezposelnim podpo-
ram; tretja oblika; tretji na-
čin pa je prispevanje k prihvan-
kom neorganiziranih brezposel-
nih. V prvem slučaju ima vsak
delavec pravico do vstopa, neglede
na to ali je organiziran ali ne.
Ampak izkušnje so pokazale, da
stvar ni rodila uspeha, tudi po-
slednja od imenovanih se ni obne-
sla. Ostaja samo druga še: stro-
kovne organizacije. Dasi se ome-
juje na razmeroma majhno število
delavcev, pa obsegajo izbran
cvet, najboljše elemente delav-
stva, ki streme naprej po poti
samopomoči. Tega pa vladajoči
ravno nočejo, še prav posebno ob-
činski mogotci ne in vsled tega se
prav radi poslužujejo argumenta,
da je v strokovnih organizacijah
zbran tudi finančno najkrepkejši
del delavstva, ki vsled brezposel-
nosti razmeroma najmanj trpi.

Ta argument je seveda jalov in
dobra podporna ustanova za slu-
čaj brezposelnosti se mora ozira-
ti na vse kategorije: na strokovno
organizirane, na tiste, ki so si v
konsumnem društvu ohranili pri-
hranek za veliko silo, in končno
tiste, ki so skrbeli zase z vplačili
v občinsko ali javno podporno
blagajno. Prihodnji pokažemo,
kako so uredile podpiranje brez-
poselnih nekatere občine v tujini,
predvsem Gent v Belgiji ki je v
tem pogledu vzor vsega sveta.

ZASTOJ V SOCIALNI POLITIKI

Delo socialno političnih reform
je začetkoma povoljno napredu-
valo. Ali dobro obstajajoči politiki
socialne zakonodaje je manjka-
lo trajnega in začrtnega smotra.
Poskusi so bili omejeni, odredbe
enostranske. Tako nepopolno delo
ni moglo dati popolnega rezultata.
Socialistično delo zastaja. Drža-
va se izogiba izvrševanju socialne
naloge napram delavstvu in sploh
gospodarsko šibkejšim.

Zastajanje socialne politike se
ne opaža le v Ameriki ki je po
svoji nazadnjaški hredbi in po
konzervativnem naziranju me-
ščanstva nesposobna za koristno
politiko. Socialna politika naza-
duje tudi v državi, ki je dala tej
tvorbi temelj in cilj, v Nemčiji
sami. Bismarck je prvi pričel raz-
vijati sistem narodnih socialnih
reform; in še pred leti je nemški
esar sam poudarjal potrebo so-
cialno politične zakonodaje. V
Nemčiji sami kakor drugje zasta-
ja socialna politika; temu so vzrok
razni razlogi in tičijo v razred-
nem boju delavstva, ki je zvrnil
vse pozicije meščanskih strank.
Vzroki zastajanja socialnih re-
form so najzgovornejša obsodba
reformističnih tendenc meščan-
sko demokratičnih strank, ki ho-
čejo rešiti gospodarska nasprotja
izključno potom socialnih zakon-
skih odredb in ki v imenu takega
reformističnega programa obsoja-
jo razredni boj organiziranega de-
lavstva. Je namreč na tem svetu
vrsta zamaknjenih meščanskih
ideologov, ki menijo, da je rešitev
razrednih sporov vprašanje mo-
dernejših zakonov. Stremljenje po
popolni gospodarski in politični
preureditvi kapitalističnega si-
stema in razredni boj niso po mne-
nju teh ublažitelj socialnih kon-
trastov posledica gospodarske u-
redbe sedanje človeške družbe. S
kolektivno delovno pogodbo se
po njih mnenju u blaži razredna
nasprotja in uredi gospodarske
stike. Ne tajimo važnost in korist
delovnih pogodb, za dosego kate-
rih so ravno naše organizacije iz-
vedle ogromne boje in tudi ne
tajimo pomen socialne politike
sploh; saj se je prizadevanju na-
ših zastopnikov v javnih institucijah
zahvaliti, če imamo nekatere
modernejše socialno gospodarske
zakone. V našem minimalnem
programu ima socialna politika
važno mesto.

Ali ravno zastajanje v socialni
politiki pritrjuje našemu nazira-
nju o socialnem problemu. Vedno
silnejši in popolnejši gospodarski

in politični boj delavstva, je spravi-
l meščanske stranke iz ravnovo-
težja; z najsilnejšim odporom in
omejevanjem pravic, se skuša od-
vzeti učinek politiki delavstva.
Temu primeren je ves tok državne
in kapitalistične politike. Me-
ščanske stranke vseh gradacij po-
zabljajo na programne razlike in
se čim ožje agrupirajo. V to je pri-
silil stranke neprestani boj delav-
stva. Marksova načela se tako u-
resničujejo. Na eni strani naraš-
čaajoča armada proletariata, na
drugi koalicija gospodujočih, ki
ovirajo boji in preprečujejo zmage
delavstva. Gospodujočim se gre
za zatreti delavsko gibanje. Voj-
skujočemu se odvzame moč in se
ga utruji s porazi. Ūa se ustavi
splošni razvoj, ki je za gospodu-
joče pogubonosni, se upirajo dr-
žave in kapitalisti zahtevam mo-
dernega napredka človeštva. Od-
tod združitev podjetnikov v razne
bojne in strokovne zveze, da z
medsebojnim podpiranjem, z omo-
gočitvijo izporov itd., utrudijo
bojujoče delavstvo, izčrpajo fi-
nančno moč in odvzamejo upliv
razrednim organizacijam. Odtod
reakcija, prelomenje pogodb o-
mejevanje koalicijskega prava in
odtrod zastoj v socialni politiki.

Vsled odpora držav zastajajo
reforme. Ali reakcija in pasivnost
je mogoče zdrobiti in je treba
zdrobiti, ako se hoče uveljaviti
svoje postulate. Izvedba pravih
socialnih reform, je stvar delav-
stva in se vrši ne ob podpiranju
meščanskih demokratičnih strank,
temveč ob odporu teh. Resnična
delavstvu koristna politika, ne
more dobiti mesta v tesnih mejah
reformističnega programa kon-
servativnih strank. Delavstvo sa-
mo potom razrednega gospodarskega
in političnega boja, bo usi-
lilo državam modernejšo zakono-
dajo. Dolež so le zastopniki socializ-
ma pričeli udeleževati socialni
program pravih reform. Ako ni
bilo zaznamovati na tem polju
večjih uspehov je tega kriva veči-
na, ki je omogočevala večje in
koristnejše delo. Razlogi, ki ve-
ljajo v gospodarskem mezdnem
boju veljajo tudi v socialni in po-
litičnih kompeticijah. Da je nam-
reč samostojen, neodvisen in ne-
posreden boj delavstva samega,
pogoj večjemu vsestranskemu na-
predku.

KDO SO SANJAČI?

Trditve, da so socialisti sanja-
či, se jako pogostoma ališči. Ured-
niki kapitalističnih listov kaj radi
pišejo članke, naslovljene: "Zopet
del socialističnih sanj uničen".
"Brezupne sanje" in podobne
v katerih namigavajo, da so so-
cialistična tolmačenja zakonov v
ekonomskem razvoju.

"Samo sanje, ki jih, ko se člo-
vek prebudi, pove tovarišem, in
potem zopet zaspi".
Toda dokazi omogočijo sociali-
stom oddolžiti kapitaliste in njih
somišljenike, da so oni sanjači,
ker isti z zadoščevanjem svojim
potrebam: z izkoriščevanjem svojih
velikih mas človeštva, katere so pri-
siljene živeti v revščini in po-
manjkanju, ne želijo izpremembe
obstoječega sistema.

"Nič ni stalnega razven pre-
memba", je vesoljni zakon narave,
kakor nas uči znanost. Solnce,
zvezde, planeti, življenje v vseh
svojih formah od najnižjega žive-
čega bitja do človeka; vsečlove-
ške naprave, vlade, religije, za-
koni morale, ženitev, vse je podvr-
ženo zakonu evolucije. Vse to vi-
dimo v različnih dobah njih obsto-
ja. Naš solnčni sistem, imajoč
svoj začetek kot velika premika-
joča masa nekje v vesolstvu, se
je zaradi privlačne sile njenih po-
sameznih delov skrčil v veliko go-
rečo celoto ali solnce; naša zemlja,
ločena od te prvotne mase ali
solca in prehajajoča skozi različ-
ne dobe starjevanja in ohlajeva-
nja, se je neprestano spreminjala.
In življenje samo, imajoče svoj za-
četek v malem enostranskem
bitju, dvigajoče se skozi milijarde
živalskih vrst, se nam kaže v naj-
različnejših podobah. In človek!
Ali je on ostal neizpremenjen od
kar je pol človek, pol žival zapu-
stil drevesna prebivališča svojih
prednikov?

Gledajoč nazaj preko panora-
me, katero razgrinja znanstveno
preiskovanje pred našimi očmi, vi-
dimo bitje, katero bi težko imeno-
vali človeka, brez orodja razven
gorjače ali kamna; brez prebiva-
lišča razven onega, katero mu je
ustvarila narava; brez vlade, raz-

ven pravice močnejšega; brez ve-
re, razven strahu pred nerazumlji-
vimi naravnimi silami. Mi vidimo
to bitje delati prve slabotne po-
skuse za premagano naravo. Mi ga
vidimo začeti delati in rabiti o-
genj za pripravljene njegove
hrane. Vi vidimo to bitje delati
prve slabotne poskuse za prema-
go naravo. Mi ga vidimo začeti
delati in rabiti ogenj za priprav-
ljene njegove hrane. Mi vidimo
njegov prvi lok in strelecio. Mi vi-
dimo, da vsaka iznajdba, vsaka
zmaga nad naravo vodi naprej do
druge, istočasno z njegovim bolj
zamotanim življenjem prihaja
razvoj možganov. Njegove bolj
zotane okoliščine ga prisilijo
misliti in razvoj možganov skup-
no z njegovimi prvimi pridobit-
vami ga vodi naprej, hitreje in
hitreje iz divjštva v barbarizem
in skozi različne dobe barbarizma
do civilizacije. Njegova vlada, ako
je hočemo tako imenovati, se za-
čenja s priprostim načinom vo-
diteljstva ter se razvije v bolj
zamotan sistem vlade, uteme-
ljene na krvnem sorodstvu in za-
družni lastnini. S povečano kon-
trollo proizvajajočih sil je prišlo
večje bogastvo, katero je zlomilo
vlado zadrug in ustanovilo vlado,
katero je pripoznavala lastninske
pravice posameznika. Njegovo
družinsko življenje, začnajoče
z ženitvijo oseb ožjega krvnega
sorodstva, prehaja skozi različne
stopinje do mnogostvenstva in na-
zadnje do enostvenstva. Njegova
vera, imajoča začetek v čaštenju
vsake nepoznan in nerazumljive
naravne sile, prehaja v čaštenje
enega samega najvišjega bitja,
kojemu pripisuje vesoljno moč.

Prihajajoč do časa novejšje zgo-
dovine, sledimo ekonomskemu
razvoju človeka do suženjstva do
fevdalizma do kapitalizma. Pri
tem zapazimo, da ima vsak teh si-
stemov produkcije drugačno poj-
move vlade, morale in vere. Mi za-
pazimo, da je suženjstvo rodilo
suženjsko vero, fevdalizem fevd-
dalno cerkev, s kapitalizmom pa
prihaja doba reformacij in konec
absolutne vlade. Mi vidimo kap-
italizem sam prehajati skozi različ-
ne forme razvoja: od jednostav-
nega dela obrtnikov do tovarni-
škega dela, in od tega naprej do
današnje velike industrije. In
celo danes zapazimo, kako se ve-
like industrije družijo v truste in
monopole. Mi vidimo kontrolo na-
rodovega življenja koncentrirano
v rokah par ljudi. Mi vidimo, ka-
ko so mnogi odvisni od te oligar-
hije bogastva v svojih življenskih
potrebčinah. Mi vidimo, kako
mali odstotek ljudstva uživa bo-
gastvo nakopičeno tekom stoletij.
Mi vidimo, kako se na milijone
ljudi bori za bomo eksistenco v
dobi, ko sta človeški razum in nje-
gova naravna moč iznašla način
zadostiti potrebam vseh.

In tukaj pravijo kapitalisti in
njih somišljeniki, da se moramo
ustaviti.

Skozi dolga stoletja so se člove-
ške naprave spreminjale in spo-
lnojevale. Skozi neprestano spre-
membo smo danes dospeli do dobe
v našem ekonomskem življenju
katera kupi bogastvo v narajoče
nezatne pešiče ljudi. In ta ma-
li del ljudstva se dvigne in, kakor
modernej Jozne, ukaže silam ka-
tere so delovale skozi celo pretek-
lost: "Stojte!"

Kdo so sanjači? Ali socialisti,
kateri pravijo, da se bode člove-
ška duša razvijala v bodoče kakor
se je dosedaj in da mora socialna
produkcija, katera eksistira danes,
voditi do socialne razdelitve? Toda
kapitalisti še vedno vpijejo:
"Solnce stoj — da mi požanjemo
svoje dogodke."

Ako je dotični gospodar, za ka-
tere ga delaš, bogat, potem pome-
ni, da si ti reven.

Urednik nekega slovenskega li-
sta trdi, da v Ameriki ni me-
ščanov. V prihodnji štev. lista bode
bržkotne trdil, da v Ameriki ni
delavcev in kapitalistov. Kdo bi
si mislil, da "študirane" glave
znajo streljati take generalne ko-
zle.

Ako se v imenu profita in vsled
kapitalistične malomarnosti užge-
jo plini, kateri zahtevajo na sto-
tine in tisoče delavskih življenj,
—potem se kapitaliste lahko po-
stvari. Ako si pa ti lačen, ter uža-
meš hleb kruha, da si nekoliko po-
tolažiš krulječ želodec, ja, potem
je pa nekaj drugega. Vržejo te v
ječo!

Disciplina.

(Teodor Cvetkov)

Beseda "disciplina" prihaja iz latinskega glagola "disco", kar pomeni učiti se, spoznavati. "Discipulus" pomeni v latinskem jeziku učitelj, dijak, učenjak, sledilec.

Beseda "disciplina" se rabi danes v dveh smislih. V enem smislu pomeni odgojo in učenje — v drugem pa poslušnost — ubogljivost.

Pojem o poslušnosti, ki je vezan s to besedo, se je brščas najprej rodil v šolah. Posebno v prejšnjih časih, ko je bilo učenje še primitivno, so imeli ljudje zelo groba načela o vzgoji in učenju otrok. Mislilo se je, da je treba pri vzgoji postopati na najsurovejši način. Skoraj slednjemu se je poznalo, da je šola odsev življenja. Družabne razmere in vsi pojmi o življenju, o njegovem toku in njegovim ciljem; vse to se prenaša v eni ali drugi obliki v šole, kjer se modelira zrcalo za odsev življenja, prav tako, kakor če se človek pogleda v zrcalo, kjer vidi svojo podobo. Naravno je šola istotako del življenja, ali bolj njega pojav, kateri deluje s svoje strani v neko roko, dasi ravno omejeno — na življenje samo.

Star nauk o načinu vzgoje, je zastopal načelo, da je otrok nagnjen vedno bolj k slabem nego dobri strani življenja. Ker otrok nima lastno izurjenega značaja, svoje samostalne misli in svojih načel o postopanju, se je vedno smatralo, da mu morajo ta navodila dajati starejši — izkušeni ljudje. Na prvem mestu seveda stariši in pozneje učitelj in šola.

Grobost, katera je vladala, in ki se vlada v političnem in družabnem življenju naroda, nasilje gospodarja nad delavcem, omejitve vsake svobode naroda s strani gospodujočih, sploh tiranija in despotično vladajočih slojev nad podrejenim večino naroda: vse to se prenaša danes v domovja in šole. Oče in še večkrat mati, ki so sužnji države, in mnogo drugih vsakdanjih teženj, prakticirajo s svoje strani napram svojim otrokom isto, kar prakticira država in ostali napram njim. Istotako je v šoli. V več slučajih je danes ena obitelj majhena kolonija monarhizma, kjer na čelu urave stojita dva reditelja. Učitelj v šoli je istezmenja, da je on edini gospodar čez otroke. Ves nauk se utepa otrokom v šoli s silo. Otroke se najprvo uči, naj bodo pokorni staršem, potem duhovniku, uradniku in tako dalje.

Doma in v šoli se prakticira načelo poslušnosti. Ker je le to vezano z učenjem in obdelovanjem duše bodoče generacije, se veče pojem o učenju s pojmom, o ubogljivosti in pokornosti.

Na ta način dobiva prvoten pomen "discipline" v mnogih slučajih čudno smisel. Pouk v šoli in v današnji družini se smatra brez ubogljivosti nemogoč. Ubogljivost pa prehaja stopnjema iz svoje naravne meje v pokornost brez odpora in ogovora. Od tu pa do despotizma je pa le pol koraka.

Disciplina in organizacija.

Vse v vsem — vzeto strogo, vsak predmet, vsaka celota in skupina predstavlja neke vrste organizacijo. Voda, ki se pretaka, je sestavljena iz mnogih podobnih si elementov, katere vzdržujejo zakoni fizike. Pri vetru so istotako elementi zraka postavljeni v službo vsled zunanega pritiska — moči. Tukaj vlada med temi elementi nekakšna disciplina, nekakšna ubogljivost, nezavedna pokornost. Vsi elementi morajo biti umerjeno protit eni sami smeri. Oni se podvržejo eni in isti moči. Čim več je teh elementov in čim večja vzajemnost je med njimi, tem večja je njih moč. To je zakon narave same. Vsaka organizacija je sama na sebi moč. Vidnost te moči pa je odvisna od raznih vzrokov. Izrazuje se v kretanju ene ali druge smeri.

Disciplina v najširšem smislu besede obstoji v vsaki organizaciji. Organizacija brez discipline bi bila nemogoča. Najvažnejša organizacija za ljudi in največja organizacija je brezdomno člo-

veška družba. Družbo tvorijo poedineci. Poedince ne more živeti brez družbe, odnosne pomoči, njenih ljudi. Neke velika moč goni poedince v družbi da živi z drugimi — skupno. Ta moč je samohranitev posameznika ali poedince. Posameznik je otrok družabnih razmer. Rojen je v družbi, raste in se vzgaja pod vplivom družbe, razvija se, dela in živi v družbi. Brez nevarnosti da ne podivja ali ne pogine, bi mu ne bilo mogoče zapustiti družbe.

Toda družba ni harmonična in skladna celota. Nje sestavni elementi niso povsem slični drug drugemu, klasi imajo mnogo skupnih reči. Skupnih imajo mnogo enakih običajev, misli, zavesti in teženj. Vzlie temu se pa vendar v mnogih rečeh razlikujejo. Vsak človek predstavlja zase eno celoto, in vsak ima posebne reči, ki se razlikujejo od ostalih ljudi.

Ali kakor povsod, tako mora biti disciplina tudi v družbi. Posamezniki se morajo podvržiti splošnim zakonom družbe. Brez te podrejenosti družba ne bi mogla obstati. — Z druge strani vidimo, da se nahaja v družbi del ljudi, ki imajo različne cilje. Vsled tega se večkrat pripeti, da nastane vsled tega nesoglasja medsebojni boj.

V družbi sami torej — v tej največji organizaciji, je mnogo drugih manjših organizacij. Vse te organizacije temelje na gotovih interesih. Ti interesi so lahko čisto materialističnega značaja, kulturnega ali verskega značaja itd. V svojem temelju je vendar vse materialistično. Ti interesi so pa šestokrat tako razpleteni drug z drugim navzkriž, da se stroga razlika med njimi niti opaziti ne more. Čisto znanstvene organizacije kakor napr. organizacije zdravnikov za raziskavanje vzrokov bolezni — so ne samo znanstvene, nego tudi kulturne in materialne razmere družbe. Verske organizacije — recimo katoliška cerkev — je na prvi pogled institucija čisto religioznega značaja, toda v resnici so njeni temelji čisto materialistični. Težnja po gospodstvu, podjarmljenje večino vernikov pod cerkevno aristokracijo, kopičenje bogastva na račun vere, ponemnevanje mase pčtom sv. pisma — vse to se vrši v prilog materialnih interesov. Strokovne organizacije delavcev se ustvarjajo v prvem oziru za obrambo materialnih interesov delavcev. Izboljšanje materialnega stanja delavcev jim omogočuje, da se izobražujejo in goje željo po popolnitvi samega sebe. Strokovna organizacija vsled tega ni le materialna, ampak obenem tudi kulturna in prosvetna ustanova.

V temelju vsake organizacije leže gotovi interesi. Ti interesi morajo biti jasni vsem onim, ki tvorijo organizacijo. Lahko pa je mogoče, da so ti interesi od različnih posameznikov napačno razumevani, kakor je to opaziti med verskimi in cerkvenimi organizacijami. Vendar bi brez interesov organizacija ne mogla ekzistirati. Organizacija vsled tega predstavlja skupni cilj. In v čim več posameznikov je začel ta cilj, čim več potreba dovoljuje, tem večji je ta cilj.

Podrejenje skupnemu cilju, poslušnost za občo svrhu — je najglavnejši pogoj za napredek vsake organizacije. V tem obstoji pa tudi načelo discipline.

Dvoje vrat discipline.

Disciplina je prisilna in svobodna. Načelo prisilne discipline je najglavje karakterizirati s temi le ruskimi besedami: "Molčat, ne razsuždot". Po naše: Molči, ne misli! Ta rek se sliši največ v deželi ruskega carja — krovola. Tako pravi oficir vojakom, stražar jetnikom, uradnik svojim podrejenim itd. itd. To je tudi najmileje načelo vsake vere. Vera temelji namreč na neznanju ljudstva. Neznanje ustvarja, pa pokorščino. Neznanje ubija samostojnost človeka. Najpoglavnejša nadoga vsake religije — odnosne cerkve, je bilo vedno ponemnevanje ljudstva, da dokazuje, kako je človek majhen in zanič, kako mora biti ljudski um omejen itd., ker tako hoče bog-

sum... Zato je bil od strani cerkve vedno boj, kjer koli se je pojavila nova misel in sicer boj do noža, preganjanja in trpinčenja. To je bila taktika krščanstva nekdanj in danes.

Katoliška cerkev je šla v prilagoditi in disciplini tako daleč, da je zabranila svojim vernikom čitati sveto pismo, o katerem trdijo duhovniki, da je izvor vse modrosti. Oni trdijo, da brez božje besede ni znanja, da je sv. pismo edini nosilec prosvete, kulture, civilizacije in spoznanje vsega na svetu, toda vendar ne dovolijo vernikom čitati te "svete" knjige. To pomeni, da je katoliška cerkev velika sovražnica celo tistega znanja, katerega sami zastopajo. Tako prisilna disciplina obstoji v vsaki cerkvi, če prav je v enih malo manj napeta nego v drugih. Cerkev ne tirja od ljudi razumevanja pojmov o skupnem cilju, nego se samo zahteva brezpogojno poslušnost in s trdo pokornost "božjim namestnikom" na zemlji. Poleg duševnega uničenja posameznika, se cerkve poslužujejo tudi materialnih sredstev, če je treba koga ubiti ali kastrirati vsled svoje glavnosti vernika, ki mogoče goji drugačno taktiko, kakor jo predpisuje cerkev.

Načelo prisilne discipline se zrcali najjasneje v armadi. Armado tvorijo ljudje, katerih zasebni interesi so različni. Armada je organizacija, katera sama na sebi ne bi imela nobene svrhe. Ona je samo sredstvo druge organizacije. Današnja družba je razdeljena v nasprotujoče si interese. Na čelu uprave sedanje družbe stoji bogataši. Njih interesi morajo biti torej zavarovani pred interesi bogatašev drugih držav, kakor tudi pred navalm siromašne in izkoriščane množice v njih lastni državi. Za zavarovanje teh interesov je zasnovana najprej država. Orodje te države je policija, cerkev, sodišča in vojaštvo. Cilj vojske je, da brani interese onih ljudi, ki posedujejo bogastvo. Revez ne potrebuje vojaštva, ne policije, ne sodišča. Država zanj ne potrebuje nobene obrambe, kajti njegovo življenje ni v nevarnosti. Niti najnižje vrste zločince ne ubija človeka samo radi ubojstva. To uganjajo le norci. Vsak uboj ima torej tudi svoj smoter. Bogataši so najbolj izpostavljeni ubojstvu, ker se dandanes vsako ubojstvo dogaja vsled denarja ali posesti.

Ampak če je vojaštvo orodje za obrambo interesov bogatašev in posestnikov, se vedno ne pomeni, da tvorijo vojaštvo bogataši. Ravno narobe: vojaštvo tvori delavci, neposedujoči sloji. To da vendar ni nobenih pozitivnih interesov zanje, da so v armadi. Cilj militarizacije je vendar opanizirana moritev na debelo. Ljudska narava se pa protivi proti vsakemu ubojstvu. Delavci, ki so oblečeni v tiste pisane tunje, ki jim pravimo uniforma, ne bi nikdar ubijali po lastni volji. Ljudje v armadi so torej vezani čisto nasprotujočimi interesi. Le-ti odidejo v armado ali iz strahu pred kaznijo, ali pa ker so jim prisilile k temu neznozne gospodarske razmere, ki vstvarjajo brezposelnost, in se raje vpišejo v armado, da imajo svoj vsakdanji kruh. Pri vojakih vlada torej disciplina najnižje in najbolj despotične vrste. Tu se začne ubijati voljo in samostojnost posameznika. Njegovi zasebni interesi se razblinijo. Vojaku predpisujejo od slej vse kretanje njegovega življenja in delovanja. Po predpisih se ima umivati, govoriti, misliti in zavedati se... Njegova svoboda je izgubljena. Pretvori se v mehničen del velike organizacije, ki je bila in je še danes ena največjih sovražnic človeškega rodu in katera danes še posebno preti uničiti vso ljudsko kulturo.

Taka disciplina je za nas nasilje, despotizem, barbarstvo...

Povsem nasprotna tej surovi disciplini je disciplina socialistične stranke. Tu postane član vsak po svoji lastni previdnosti in volji. Načelo te discipline se izrazuje najjasneje v fundamentalnosti: misli svobodno, govori svobodno in delaj v soglasju zahtev tvoje razuma in tvoje zavesti. Predno delavec postane član socialistične stranke, se mu razloži obširno o ciljih in sredstvih socializma. Zaposlasti mora najprvo boj delavskega razreda, težnje organiziranega proletariata, moč or-

ganizacije in stanje razredno-za-vednega delavstva. Agitacija socializma se naslanja na razumno tolačenje današnje družbe, v spoznavanju gospodarskih in političnih zakonih, v boju proti izkoriščevanju vse vrste in proti ponemnevanju sploh.

Brez dvojbe: član socialistične stranke ne more delati po svoji glavi, kar se mu izljubi, pokorovati se mora v mejah pravilov organizacije. Kajti, pred njim stoji splošen, skupen cilj, katerega ne more in ne sme izpustiti iz pred oči niti v najmanjših rečeh. Vse njegovo delo mora odgovarjati naukom in težnjam socializma. Večkrat se mora odredi vsemu, kar je drugim ljudem, ki niso člani te organizacije, najdražje in kar jim ustvarja najlepše ure njih življenja. V tem smislu je potrebno, da se vsak nov član, ki vstopi v organizacijo, po svoji zmognosti za organizacijo žrtvuje. To se pravi, opusti je treba mnogo takih malenkostnih reči, ki bi utegnile škoditi skupni stvari.

Cilj socializma je osvobođenje delavskega razreda in s tem naravno celega človečanstva. Temelj socializma je ideja v jedinstvu človeškega rodu, v bratstvu ljudi, konečno v popolni gospodarski enakosti ljudi na zemlji. Socialisti se bojujejo za predrugačenje današnje družbe v gospodarskem in političnem oziru, kamor spadajo naravno vsi drugi privesci, iz katerih izvira kultura, sreča in blagostanje. Cilj socializma je na ta način temeljni preobrat sedanje družbe. Delo za uresničenje tega je edino, kar povečujeje človeka, ga oplenuje, vzdiguje iz majhnega življenja v višjo afero idealizma, kjer ni več tistih majhnih purgarskih instinktov.

Tem velikim, vzvišenim ciljem, se mora pokorovati vsak socialist. A ne samo za socialiste velja ta dolžnost; te dolžnosti vedeže vsakega človeka, ki se zaveda svojega položaja in ima zmisel za dobrobit sebe in svojih bližnjih. Pokorovanje svojim najvišjim človečanskim dolžnostim, najvišjim zahtevam vzvišenosti in človeške sreče — tirja od človeka široko obzorje in razumevanje vseh uprašanj prirodnih zakonov in zakonov družbe, temeljito poznanje vseh sedanjih uredb — in kar je glavno — njih razumevanje nepravilne uredbe današnje družbe. Kdor se pokorava svojim dolžnostim na ta način in tisti opravlja v tem okvirju veliko delo kot svobodni človek. Naravno, nič ni na svetu absolutno svobodnega — razun sveta samega, ki je pa tudi podrejen svojim kosmičnim zakonom; zato je ta svoboda relativen pojem. Mi govorimo sedaj o moralni svobodni. Kapitalist, sebičnež in sploh vsi tisti, ki jim je dobrobit človečanstva španska vas, ne dajo nič za tako moralno svobodo. Taka moralna svoboda velja samo za tiste, ki priznajo krivice sedanje družbe in ki se proti tem krivicam bojujejo: opravljajo svoje družabne dolžnosti.

(Dalje prihodnjije).

"TRADING STAMPS"

Satira za lahkomišelnje ljudi v Clevelandu in drugod.

Kaj vi tudi zbirate? Ja, gotovo! Vsak pošten, pameten in varčen človek jih nabira. Jaz namreč mislim "Trading Stamps". Moja sinaha ima že sedemnajsto knjžico polno. Tri zibače, dva prevlečena stola, eno parlor mize, eno zaklopljeno postelj, pet podnožnih stolev, dve svetilki, stojalo za dežnike in dva možko visoko ogledala je do sedaj že ven dobila. Moje stanovanj izgleda kakor kaka založna shramba! Čaja in kave imamo za pet let dovolj. Priložnost do tega je bila pa tudi dovolj zapeljiva. Nova prodajalna na Glass Ave., je dala namreč za vsaki dolar, ki se zakupi, 10 dolarjev v vrednosti. "Trading Stamps". Leče in fižola je zadosti za celo tropo zidarjev čez zimo preživeti. Vsak dan pride toliko mesa na mizo, da sem si moral še par psov preskrbeti, da pojedjo ostanke. Mesar da nam reči tudi "Stamps, škoda", pravi sinaha, "da se meso ne more za celo leto naprej kupiti". Zaradi tega smo pa ducat sodov krompirja kupili. Mi bi rabili namreč samo eden sod na leto, pa "stampsam" na ljubo jem vsako jutro krompirjevo salato. S

Vabilo na javni shod

katerega priredita

Slov. Soc. Kluba št. 10 in št. 93

v soboto, dne 7. junija, 1913 v mestnej dvorani (City Hall), Forest City, Pa.

Na shodu govoril bo sod. Lov. Gorjup iz Utica, N. Y.

Ker bo to prvi slov. javni shod za nas, dolžnost vsakega maškega in ženske je, da se istega blagovoli vdeležiti.

Začetek točno ob pol 7. uri zvečer. Ustopnina prosta.

ODBOR.

Dobra domača kuhinja. Odprto po dnevi in po noči.

"BALKAN"

KAVARNA - RESTAURACIJA
— IN POOL TABLE —

M. Poldrugáč — 1816 So. Centre Ave.

prihodnjim trem knjžicam si preskrbi sinaha omara za perilo. Mi potrebujemo pa to stvar tudi jako. Za sedaj so cele gore brisačk, nočnih srajc, predpasnikov, spodnjih hlač, posteljnih preprog, gardin in žepnih rutič v parlor naloženih. Neke trgovina na St. Clair Ave. je dala zadnji teden v čast nje jubileju trikratno številico "stamps". Mi smo na ta način te stvari skoraj zastonj dobili. Moja žena si je, ker je bila že ravno tam, vzela blago za tri črno svilene obleke samo "stampsom" na ljubo. Kako lahko se zgodi, da enkrat kdo umrje, mi pravi in me pri tem ljubo pogleda. Jaz sem ji oporekal, zakaj si ni tudi žalovalnega prta (šlajer) za vdove vzela, ker dandanes mora biti človek na vse pripravljen. Ako jaz danes ali jutri moj "job" zgubim, začnem trgovino z "delicatesami", zaloge imamo že zadosti. Limburgarski sir že sicer precej diši — pa to nič ne stri, dalje, da leži, tem boljši okus ima. "Ako le ne uteče," pravi sinaha. "Mi ga bomo, mislim jaz, na verigo djali. Tudi pogrebnik na ono stran ceste da "stamps". Vsaokrat ko grem mimo, si pred bacivam sam, da se pri meni še nobeni znaki starosti ne kažejo. Tako en lep pogreb, bi ja takoj par knjžice naplnil. Toliko je gotovo, ako se ne stegnem, umrje moja sinaha gotovo zaradi jeze.

Pred nekaj dnevi je bila moja feta iz Collinwood-a na obisku. Ona seveda tudi nabira. Kakor je nam ona pripovedovala, da gostilničar, kjer ona vsaki teden en kotel poln piva iznosi daje tudi "stamps". In ti letaš vedno po salonih, zapravljaj tvoj denar in mi na vsezadnje nimamo nič od tega — mi oporeka moja žena. Jaz sem tudi spregledal, da to ni prav od mene in si dam od tete dati naslov od istega človekoljubnega salonerja. Drugo jutro jo že odinrem. Dve prazni knjžici mi je sinaha utaknila v žep z prijazno pripombo: "Upam, da bode zadostovalo za eno "matkanje". Vzajem si na prag knjžice polne prinesli. Z salonarjem je bilo v redu. Za vsakih pet centov "Drink" dobim jeden "stamps", da bi pa bolj hitro šlo, pil sem samo 15c "rakijo" in še salonerja vsaki pot povabil. Je pač čudno, da se po tem poslanjanju "stamps" tako suhi jezik dobi. K sreči je bila steklenica za namako vedno pri rokah. Spominjam se še, da je saloner na vse zadnje le rekel: "Ali še niste skoraj polni?" na kar jaz odgovorim: "Koga mislite: mene ali — knjžice za stamps?" Kaj se je potem zgodilo, mi je mračno v spominu. Ko se zbudim, ležal sem na eni "prični" in pred železno ograjo stal je mož v visnjevi suknji z svetlimi knofi. To me pa vsesvedno ni razburilo. Poiščem si moje knjžice, katere v mojo zadostovljuje tudi polne najdem. Ne oziraje se na moje bolečine veselja "zajnkam". Kar je "višnjevosnkarnju" dalo povod me opozoriti: na policijski postaji je "vpitje prepovedano". Pol ure pozneje sedel sem v nekem "Hurly up" vozu. Pred sodnijo doka-

zoval je neki policist, da sem na cesti denarni drobiž okoli sebe metal, in od otrok, ki so po njem grabili, "stamps" zahteval. Posadil me je na karo in mi zabilal, da sem z konduktorjem preprij začel ker mi je on, ko sem zahteval "stamps" namesto istega mi je pa hitro porinil "transfertiket". Nazadnje, — da me je moral v luknjo vtakniti. — "Pet dolarjev", pravi sodnik; imel sem ravno še toliko. "Clerk" je spravil denar in ko ga uprašam — kje so moji "stamps", mi on pravi, naj grem na "Post office" po nje. To človeče se mi je zdelo pijano. To naj bi se torej pravico imenovalo. Tu bi se moralo do skrajnosti reformirati. "Well", vzem sem si naprej, ako se ga še kedaj "naberem", da bodem skrbel, da pridem pred sodišče, kjer za moj lep denar tudi "Trading Stamps" dobim. J. J.

VELIKI PROTESTI FRANCOSKIH DELAVCEV PROTI TRILETNI VOJAŠKI SLUŽBI.

Gigantno demonstracijo so uprizorili francoski delavci v Parizu, ker buržoazna francoska vlada s predsednikom Poincare, hoče navaliti ljudstvu nove bremena s tem, da hoče upeljati namesto dveletne — triletno vojaško službo.

L'Humanité, glasilo francoskih socialistov, poroča, da se je do 500.000 delavcev zbralo na pokopališču Pere-Lachaise, katerega Francoski imenujejo pokopališče smrti, ker je strahopetna francoska vlada na tem pokopališču leta 1871 dala po nedolžnem postreljati pariške komunarde.

Na visokih govorniških tribunah so plapolaje rdeče zastave. Najboljši francoski socialistični govorniki, med temi Jaures so pobijali vedno večje oboroževanje, s katerim se meče v žrelo kapitalizma narodno bogastvo, katerega so z žulji svojih rok znosili skupaj delavci, kmetje in mali obrtniki. Spodaj pod odri pa se je valovila nepregledna množica zavednega delavstva, kateri so z bratskim navdušenjem prepevali "The Marseillaise" in "The Internationale". Strahopetna meščanska vlada je spravila po konci ves policijski aparat in vojaštvo, da v senci pušk in bajonetov čuvajo svete interese francoskega kapitalizma.

Vkljub temu, da je bilo na shodu do pol milijona delavcev, kateri so glasno protestirali proti vladnim nakanam, ni imela policija nobene prilike, da bi naskočila zbornovalca, kateri so se zadržali dostojno. Ker se protimilitaristična misel tudi vedno bolj širi med francoskim vojaštvom, je vlada v hudih skrbeh — kaj početi. Vsakega vojaka, katerega sumnjiči francoska vlada, da se dovoljno ne strinja s pustolovsko triletno vojaško službo, takoj pošljejo k polkom v kolonije v Afriko. Vendar tudi ta taktika kapitalističnih pustolovcev brčkotne ne bode imela uspeha. Kaj pa bi bilo, ako bi bila vsem francoskim vojakom vojaška služba nevedč?

Jugoslovanska socijalistična Zveza v Ameriki.

IZKŠKUTIVA:

Filip Godina, B. R. Savić, Frank Petrić, Ivan Masten, M. Lutić, Frank Podipeec, M. Polovina, J. Krpan, A. Bajskić, Frank Podboj, M. Vrkjlan, Alex Dubravac, Ilija Šušnjaj, gl. tajnik, 111 Market St., Chicago, Ill.

ODBOR ZA UPRAVO ZVEZNE TISKARNE:

G. Berger, Jos. Zaverntnik ml., B. R. Savić, Frank Podboj, I. Steiner. — Vse informacije o tiskarni daje tajnik tega odbora Jos. Zaverntnik ml., 2321 So. 40. Ave., Chicago, Ill.

Klubi, ki šele govornike, naj se obrnejo na gl. tajnika.

ARKANSAS: — 82. Fort Smith, Ark. — Jugosl. soc. klub, taj. Frank Porents, R.F.D. 3, Box 147. 107. Huntington, Ark. — Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Senger, R.F.D. 191.

CALIFORNIA: — 64. Oakland — San Francisco, Calif. — Jugosl. soc. Udruga, tajnik M. Glumac, 100 1/2 Fillmore St.

ILLINOIS: — 27. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podipeec, 5039 W. 25th St. 1. Chicago, Ill., organizator M. Kulovec.

4. La Salle, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rogel, 1037 — 2nd St. 6. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Krpan, 1830 So. Center Avenue.

20. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udruženje, taj. Petar Kokotovich, 2318 Clybourn Avenue.

39. Oglethorpe, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Alant, L. Box 173. 40. Waukegan, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Zakošek, 427 Belvedere St., organizator J. Petrović. Seje vsako zadnje nedelje v mesecu ob 9 uri dopoldne v dvorani John Stražarja.

46. Panama, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Ferjančič, box 10. 45. Virden, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kautič, Box 631. Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 8 uri zjutraj v Union Hall.

56. East St. Louis, Ill. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik John Badalich, 211 Exchange.

60. Chicago, Ill. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Sekulich, 3247 Emerald Ave.

64. Livingston, Ill. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Krek, P. O. 67. Springfield, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Kampoch, 1602 Capitol Ave.

64. Witt, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Tavornik, Box 135. 62. Zeigler, Ill. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Ad. Lukedič, box 32. 106. De Pue, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Omerza, Box 651.

INDIANA: — 85. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Markich, 731 N. Warman St.

41. Clinton, Ind. — Jugosl. soc. klub, tajnik Vieter Zupanič, box 17 R. R. — Organizator L. Prankner. Seje so vsako prvo nedeljo ob 5 uri popoldne.

53. Gary, Ind. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Ant. Juki, Box 401.

KANSAS: — 30. Breezy Hill, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Smolshnik, Box 61. 31. West Mineral, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Goršek, box 211, W. Mineral, Kans. — Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.

34. Frontenac, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Thom. Kopic, box 163. 50. Franklin, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Vogel, Box 38. 81. Skidmore, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Cezar, Box 34. 82. Carons, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Blaž Mezari, Box 162.

MICHIGAN: — 48. Calumet, Mich. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Ozanich, 407 1/2 — 5th St. 41. Detroit, Mich. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik John Casia, 1184 Russell St. 88. Detroit, Mich. — Jugosl. Udruga, tajnik Vlad. Dokich, 813 Franklin St.

MINNESOTA: — 62. Chisholm, Minn. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik A. Mikuljan, box 1093. 54. Aurora, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik Anton Šerjak, Box 323.

MISSOURI: — 14. St. Louis, Mo. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Filipovich, 1520 Destrahan St.

MONTANA: — 73. Red Lodge, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Yeller, box 47, organizator Frank Doniček.

90. Bear Creek, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Anton Ermenec, box 198. 101. E. Helena, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Prebil, Box 62. Seje so vsakega 2. v mesecu ob 8 uri zvečer.

OHIO: — 2. Glencoe, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Pavel Dolenc, L. Box 43. — Redne mesečne seje so vsake 2. nedelje popol. pri sodr. N. Zlembergerju.

18. E. Youngstown, O. — Jugosl. soc. udruženje, taj. Jos. Sestak, box 1218, E. Youngstown, O.

26. Steel, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Dernač, Box 26. 27. Cleveland, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Petrović, 5912 Prosser av. Jos. Rauch, organizator. — Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 9 uri dopoldne v Jaites Halli, 6004 St. Clair Ave.

38. East Palestine, O. — Jugosl. soc. skupina, taj. Jak. Istenich, b. 304. Seje so vrše vsako zadnje nedeljo ob 2 uri pop. v mesecu pri sodr. Fr. Bogataju. Organizator Frank Hostnik.

49. Collinwood, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 3525 E. St. Clair Av. Cleveland, O.

68. Youngstown, O. — Jugosl. soc. klub, taj. Math. Urbas, Box 431, Youngstown, O.; organizator Anton Kikel.

71. Cleveland, O. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Spoljarec, 5327 Standard St.

72. Collinwood, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Kofelj, 4429 Aspenwalle av. 76. Euclid, O. — Jugosl. socialistični klub, tajnik John Ulaga, Cut Rd. & Goldar St., organizator Karol Kotnik.

86. Akron, O. — Jugosl. socialist. udruženje, tajnik Branko Šolić, 117 N. High Street.

89. Lorain, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovšek, 1794 E. 29th St. 95. Piney Fork, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Sedej, P. O.

OREGON: — 47. Portland, Ore. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Zlodi, 141 N. 16. St.

PENNSYLVANIA: — 3. N. S. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Blaž. Žikić, 811 Geret Alley.

5. Conemaugh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jack Kocjan, 79 Bridge St., Johnstown, Pa.

10. Forest City, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratajs, box 106, Vandling, Pa.

12. E. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Luka Iškrič, box 388; John Gračanin, organizator.

13. Sygan, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Kvartich, b. 453, Morgan, Pa. 16. Clairton, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Miro Zvonar, Blair Sta., B. 155.

19. Farrell, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Frank Buyer, 1051 Hamilton av. 32. West Newton, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, Box 91a. 51. Monessen, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stef. Pogledič, box 329. 67. So. Side Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Z. Mamula, 2620 Sarah St.

63. Herminie, Pa. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Rome, Box 10, R. F. D. 3, Irwin, Pa.

65. Johnstown, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Hribar, 509 Broad St. 69. Herminie Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Ig. Kolar, box 73. 70. Large, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nick. Jakrlin, Box 102.

74. Willock, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Dolinar, L. Box 112, organizator Jack Miklanšič, L. Box 3.

75. Braddock, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik F. Boravich, 22 — 5th ave. McKees Rocks, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Marković, 322 Phoenix St.

78. Ambridge, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vid Habotov, Box 552. Seje vsake tretje nedelje v mes. ob 9. dopoldne v prostorih Soc. Ed. Bureau.

87. Fayette City, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Gartner, b. 378. — Organizator John Baraga. Seje so vsako zadnje nedelje v mesecu.

90. Primrose, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Pet. Bacher, Box 707. 93. Brown Dale, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik F. Verbajc, box 140, Forest City. 97. Homer City, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stevo Janič, Box 421. 98. Garrett, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Kraji, box 227. 99. McKees Port, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Bošnjak, 606 Manning Avenue.

100. Ellsworth, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Paškarič, box 161, Ellsworth, Pa.

104. Woodlawn. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Jovanovich, Box 692. 106. Marianna, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Skobie, box 30.

WASHINGTON: — 23. Roslyn, Wash. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik John Zobec. 102. Buckley, Wash. — Jugosl. soc. udruž., tajnik A. Klenosh, Box 432.

WISCONSIN: — 9. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik F. Pilašek, 69 — 8th St. 11. Kenosha, Wis. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik M. Udbijanec, 33 N. Main St. Organizator M. Čubrilo. — Seje so vsako zadnje nedelje v mesecu v na Socialist. gl. stanu.

25. West Allis, Wis. — Jugosl. soc. udruženje, taj. Isak Celich, 465 — 54. Ave. 37. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Novak, 257 — 1st ave. Seje so vsak drug petek v mesecu. 103. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stevo Zavec, 630 St. Paul ave.

So. Chicago, Ill. Z delom gre tukaj prav dobro. V društvenih ozirih smo tudi vestransko proskrbljeni; druge razmere so pa vse bolj pri starem. Toraj posebnih novic ni. Poročati hočem o veliki slavnosti in vrtni veselici, katero pridedi društvo "Delavec", šte. 8 S. N. P. J. dne 22. junija o priliki razvitja svoje društvene zastave. Povabljeni so vsa sosedna društva, kakor tudi iz okolice in Chicago, pripadajoča k vsem slovenskim in hrvaskim enotam, zvezam in zajednicam, kakor tudi samostojna društva. Povabljeni so tudi slovenski in hrvatski "Sokol" ter pevska društva "Slovan", "Orel", in "Zora", katero nas hočejo razvedriti z našimi milimi slovenskimi in hrvatskimi pesmami. Omeniti moram tudi, da se boode novo ustanovljeno "Dekliško samostojno društvo sv. Veronike", katero šteje čez 50 slov. deklic, korporativno udeležilo obhoda in veselice. Naše društvo in belooblečne družice, kakor tudi pobočnik, pobočnica in pokroviteljica nove društvene zastave, bodemo pričakovali vsa povabljenost društva na "Columbus Square", vogal So. Chicago Ave in 92. ceste. Tukaj je torej zbirališče, kamor se lahko pripelje vsakdo s poulično železnico iz Chicago. Pullmana, So. Chicago ter od vseh strani. Igrala boode naša slovenska godba "Zvezda" na pihala, katero se prav marljivo vadi pod vodstvom novega učitelja. Korakali bodemo po 92 do 96 ceste in Ewing Ave. v "Lake Side Grove". Vrt je prav velik, pod senčnatim drevjem je dovolj prostora za vsakovrstne zabave. Po razvitju društvene zastave bo dr. predsednik pozdravil vsa navzoča društva, na to zaigra naša godba narodno himno in naše pevske društvo "Slovan" zapoje krasno pesem: "Naša Zastava". Na to se razvije zastava v navzočnosti pobočnika, pobočnice in pokroviteljice, družice in drugih zastav, kar boode zelo gniljivo videti. Kdor je podobne slavnosti že videl, mi lahko pritrji. Za tem nastopijo govorniki udeleženi družtev, kakor tudi izven teh. Potem nam boode zapela pevska društva: "Orel", hrv. pev. društvo "Zora", kakor tudi naš "Slovan" nekaj svojih krasnih pesmi in razvedrilo, na to se začne ples, kegljanje na kegljišču in razne druge zabave. Pozabiti seveda ne smem, vam poročati, da bo preskrbljeno za sveže pivo v buteljkah, kakor tudi v časih. Vsakovrstni prigrizek, banane in sladoled, za možke pa izvrstne in lepo dišeče unijske smodke bodo na razpolago. Vabim vas toraj, pridite vsi: daljni in bližnji, stari in mladi, da se skupaj razveselimo in razvedrimo naš duh. Imejno za vzgled naše brate Jugoslovane — Balkance v vzajemnosti in slogi (Op. ured. Pri Balkancih ni nobene sloge! Bolgarski polki marširajo proti srbskim in grškim četam, da se v divjem klanju izkusijo; kateri da so bolj navdušeni za: Krst častni in sloboda zlatnu. Mar je ta boj — boj križa proti polmesecu?) ter stojimo trdno kot naš Triglav, ne ohranje se na desno ali na levo. Imejno vedno pred očmi nadelavske interese. Toraj pustimo (črno. Op. ured.) barvo na strani. Naredimo zvezo med nami Jugoslovani in pozabimo na (duhovsko in kapitalistično. — temveč obdržimo edino naše delavsko Op. ured.) stran karstvo ker le tako nam je moode priti do cilja, ter računati, da nas tudi druge narodnosti priznajo, da smo vredni ravno istega spoštovanja, kot oni sami. In tako boode prestale krivice, ki se nam kot takim včasih gode. Delo naše zastave smo izročili hr.: in ustanovitelju naše dične jednote hr. Bachmanu za ceno: \$145.00. Delo boode vse ročno in iz najfinejše svile. Nabralo se je za to potrebno vso pr. društvu in drugih rodoljubih, za kar jim najsrčnejša zahvala. Na omenjeni dan boode naše društvo na zgoraj omenjenem prostoru pričakovalo vsa društva

in udeležence točno ob enajstih dohodne. Za odbor: Frank Špan. (Advertisement.) Za lično in trpežno delo novih društvenih zastav se bratu Bachmanu tudi zahvaljuje bratje društva "Živila Ilirija", šte. 114 S. N. P. J. v Roundup, Mont. in "Slavija", šte. 1. S. N. P. J. v Chicago, Ill.

Dunkirk, Kans. K prirodu vsake konvencije se nekoliko razpravlja na kak način da bi se zboljšal ustroj dotične organizacije. Društva ali postaje sv. Barbare z glavnim sedežem v Forest City, Pa. bodo imele to jesen konvencijo; a kljub temu se pa od te konvencije ne čuje prav nič, vsaj v delavskih listih ne. (Op. ured. Kansaska društva so se že oglašila v "Glasilu" S. N. P. J., "Proletarcu" in "Glas Svobode") družih pa itak nisem naročil. Vzrok temu mislim, da ni družega, kakor to, ker imamo za glasilo naše organizacije list, kateri nasprotuje vsem naprednim enotam in zvezam. Nasprotnik delavcev G. N. moode misli, da smo člani društev sv. Barbare v spanju! Ako to misli, se temeljito moti, vsaj v državi Kansas ne soimo. Tukaj smo člani društev sv. Barbare objednani tudi člani družih jednot in zvez. Logično je, da ako G. N. nasprotuje naprednim organizacijam, da s tem nasprotuje tudi nam. Čas se bliža, ko si bodemo tudi mi ostavili delavski list za glasilo naših društev sv. Barbare. Društvom sv. Barbare in posameznim članom te delavske organizacije polagam na srce: stopimo v vrste in priimno z delom za prihodnjo konvencijo potom delavskih časopisov, kateri imamo dosti v Chicago. Posebno "Proletarcu" je priporočljiv. Vas urednik pa prosim, da tudi nam nekoliko prostora privoščite ker smo tudi mi napredni, akotratno za sedaj še podpiramo skebsko delo, vsaj čas je tukaj, da obračunamo. Meseca junija je treba voliti delegate za konvencijo. Priporočam vsem društvom, da naj volijo za delegate možke, kateri so naprednega mišljenja. Potrebno je tudi, da pred konvencijo nekoliko razpravljamo v listih, zakar bodo delegati na konvenciji imeli lažje delo in veliko dobrega prida na dan kar je v korist vsem članom. Dr. sv. Barbare je in mora ostati napredno, ter posebno lepo napreduje v finančnem oziru. Naša dolžnost je, da pokažemo, da hočemo sebe in svojece podpirati, ne pa skebsko delo. Cenjeni sobratje društev sv. Barbare! Ne ustrašite se ako G. N. upije, da so socialisti nevarni ljudje in da so socialisti samo pri S. N. P. J. in družih naprednih zvezah. S. N. P. J. in druga napredne zveze vse lepo napredujejo potom delavskih listov, oziroma glasil, in tudi imam je napredke zagotovljeni potom unijskega glasila. List kot je G. N. ne zagovarja delavskih interesov, za to tudi ni vreden, da bi ga unijski delavci še nadalje podpirali. Zatorej vsem tistim bratom, kateri so zmožni sukati pero, — ključem, da naj se oglašajo v našem časopisu, da sketno storimo nekaj dobrega za prihodnjo konvencijo. Spodbujajmo naše brate delegate k vstrajnosti, dajmo jim našo pomoč k njihovem težkem delu. Delegate bodo gotovo lažje izvršili svojo nalogo, ako bodo videli, da smo člani za njimi. Bratje, gibajmo se tudi mi z duhom časa naprej. Ako že nismo med prvimi — prvi, bodimo vsaj med zadnjimi prvi. Bratski pozdrav! Tony Tomšič, član dr. sv. Barbare, šte. 37 in član socialistične stranke.

La Salle, Ill. Kakor vsak kulturni narod danes stremi za napredkom, ravno tako je tudi z nami lasalskimi Slovenci. Podpornih društev pri nas ne manjka, veliko jih je in spadajo k različnim enotam in zvezam. Po večini so naša društva naprednega mišljenja. Kar se pa dela tiče, se lahko dobi. Tovarne

WYOMING: — 8. Cumberland, Wyo. — Jugoslovanski soc. klub, tajnik M. Veršič, box 232. 44. Superior, Wyo. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Grosar, Box 341. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2 uri v Hall K. Peruška. 85. Sweetwater, Wyo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jernej Bajda; organizator Paul Hribar. — Seje so vsako zadnje nedeljo v mesecu ob 8 uri zvečer v stanovanju Paul Hribarja. 108. Cambria, Wyo. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nik. Prasertina, box 25.

ADVERTISEMENT Bol. Pod. Društvo. Ustanovljeno 16. januarja 1891. Sedež: Frontenac, Kans. GLAVNI URADNIKI: Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans. Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans. Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans. Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans. Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans. NADZORNIKI: PONOŠIČ JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans. ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans. MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans. POROTNI ODBOR: JOSIP SVATO, Woodward, Iowa. JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans. JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark. Box 47. Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo edem dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku. Vse denarne pošiljave pa gl. blagajniku.

delajo vsaki dan. Zasluži se pa od \$1.65 do \$2.00. V premogokopih se delo po tri do štiri dni v tednu. Jugoslovanski soc. klub šte. 4. je imel 1. maja zvečer svojo majsko veselico, katera se je še dosti dobro obnesla. Vabim vse tukajšnje Slovence, kateri so naprednega mišljenja, da pristopijo v naš soc. klub in se nam pridružijo v boju za pravično stvar, da ne bodo kapitalisti izkoriščali vas in vaših otrok na vse večne čase. (Op. ured. Poziv za na veselico "Slovenskega doma" smo izpuščili — ker je prepozno.) Z socialističnim pozdravom! John Rogel.

DELAVSKI LISTI. Piše Ahasver šte. 3. Cleveland. Večkrat čitamo v nekaterih listih: ta je delavski, ta trgovski in drugi zopet kak drugačen. Kateri listi pa so delavski? Urednik lista "N. B.", hoče dokazati, kateri so delavski listi v Ameriki. Ni res, da je delavski list ravno isti, ki zastopa gotovo politično strujo. So listi, ki pravijo: mi smo delavski, ostali so pa meščanski. V članku, ki ga je spisal, je dokazal dovolj jasno njegovo zmoto. Dokazal je, da on nikakor ne razume delavskega vprašanja v Ameriki dandanes. Ako bi se on nahajal med štrajkarji v W. V., tedaj bi njegov list prinašal popolnoma drugo vsebino. Pa kaj hočemo: štrajkarji so v W. Virginiji, "Naš Berač" pa sedi za mizo in piše. Urednik "Cl. Am." pa v Clevelandu, pri naši materi čaka s škarjami, da isto vsebino hitro izreže ter priobči v svoj, pa naj si že bode klerikalni, liberalni ali pa grinhorovski list. Kateri so delavski listi? V Clevelandu je preteklo leto trajal štrajk celih sedem mesecev. Med štrajkarji sem se nahajal tudi jaz celo poletje šest mesecev aprila do meseca novembra istega leta. Kako surovo je nastopala proti nam policija, sem že omenil takt v mojem dopisu v "Proletarcu". Med štrajkarji je bilo precej Slovencev, za kar jim dam svojo čast, ker so se trdno držali svojih angleških tovarišev. Na štrajku so bili delavci osmih tovarn: štrajk je bil končan z večino zmage delavcev. Kmalu nato je izbruhnil štrajk v tovarni "The Cielone Fence Co." Tukaj je policija nastopala tako surovo, da delavcem ni bilo moode več zdržavati situacije. Štrajk je bil zaradi par izdajalcev izgubljen. Meseca marca t. l. je izbruhnil štrajk pri "Mechanical Rubber Co." Tam sem bil navzoč. Opazoval sem zbegane obraze mažarskih in slovaških delavcev kako jih je policija preganjala po ulici. Najbolj zato, ker so bili sami inozemci. Policijski voz je bil vedno na potni, kljub temu, da so se zadržali popolnoma mirno. Kjer pa to ni zadostovalo, da bi razkropili množico, poiskovali so s silo namreč — s koli. Kot očividec sem začudeno opazoval, da se kaj takega dogaja pod isto mesneto administracijo, za katero je naš lokalni list pred zadnjimi volitvami delal reklamo ter priporočal delavcem, da naj volijo za isto!!! Tovariši delavci! Ali se je kaj takega dovršilo v Milwaukee med časom, ko so imeli socialisti v rokah mestno upravo?

Ali se kaj takega dovrši v Connecticutu, N. Y. pod socialistično mestno administracijo? Alo "Naš Berač", Pire in ostali uredniki meščanskih listov: Kaj se godi v W. Virginiji, v Sibiriji Amerike? Mati Johnes v ječi — osemdeset let stara ženica, ki ni storila nič drugega, kot da je kot agitatorica navduševala do kosti izkoriščane premogarje? Kaj sta storila Ettore in Giovanitti, ki sta mogla prestatati celih osem mesecev v ječi? Take in enake stvari se vršijo dandanes v "svobodni" državi — v Ameriki. Poleg tega pa meščansko časopisje molči kot grob. Namesto, da bi pokazali lopovščine in barbarizem v javnosti, — preden piše, kdaj pogine kak konj in drugi, pa klati o nekaki osebni svobodi v nesvobodni Ameriki. Delavsko časopisje je isto, katero ima svoje barvo, ravno tako, kot imamo delavce svoj razred. Delavci — socialisti pišejo v resnici za interese delavcev. Socialistično časopisje in stranka razkrijava največje lopovščine, ki se dogajajo od strani postopačev v frakih. Socialistično časopisje se je zavzelo za štrajk, ki je trajal v Lawrence, Mass.; za štrajk, ki je trajal v Akronu, O.; za štrajk, ki traja v Pattersonu, N. J. in za štrajk, ki se vrši v Sibiriji zapadne W. Virginije.

Ali ni sodrug Berger, — bivši poslanec v parlamentu — porabil vse moči za korist delavcev? Ali ni bila na Bergerjev predlog odposlana deputacija, da pregleda štrajk v Lawrence, Mass.? Morda je senator Kern iz Indiane povzročil, da se preiskujejo barbarске razmere v W. Virginiji? Kaj še. Mother Jones, Debs in drugi socialisti in socialistično časopisje je tisti orkan, pred katerimi so se morali ukloniti reprezentantje postav v Washingtonu. Ne mislite, da svet stoji, solnce se pa vrtilo okoli njega. Ravno narobe! Solnce stoji, svet se pa vrtil; kaj ne da, gospodje? Delavci imamo možgane za misliti roke pa za delati. Zakaj se bojite škrlatne barve? Mi smo za delati, vi ste pa za "čajtenje" pisat — po vsem prepričanju.

Vseeno: časi se spreminjajo in spreminjamo jih mi delavci. Me ne so v Clevelandu povzdignili za profesorja — postal sem dramatik. Mojemu kolegu so vsillili ime učenjaka, kar je tudi drage volje prevzel. Sedaj pa nastane kočljivo vprašanje — zakaj da "Naš Berač", Lojze in Mati ne gredo delati v tovarno, ker bi jim vsekakor bilo v čast — delati poleg "profesorjev" in učenjakov!

Dokler bodo kapitalisti živeli v luksusu, toliko časa bodo delavci živeli v mizeriji. *** Ako hočeš v obeh meščanske družbe biti dober, potem ni potreba, da bi bil prebrisan — temveč zabit. *** Tisti ki so kopali premog v W. Virginiji, so bili primorani prebivati po zimi v gorah pod žotori. Ko bo prišel socializem, se to ne bo zgodilo. *** Sedaj smo lahko na jasnem, zakaj da se delavci vedno manj boje pekla in vraga na drugem svetu. Pekla ni, vraga so se pa delavci namreč že privadili na tem svetu.

Stranka

SOCIALISTIČNA STRANKA ZA SVOJE PROSTORE.

Med drugimi stvarmi, tiščimi se za napredok socialistične stranke, je bila predložena glavnemu odboru, ki je zboroval pred kratkim v Chicagu, tudi spomenica za gradnjo lastnega strankinega poslopija, kjer naj bi bil glavni urad, središče strankine aktivnosti.

Spomenica, ki so jo podpisali sodrugi J. Cristensen, L. E. Katerfield, A. Loewy, Alex. Šušinar, Jos. Corti, J. Sarlund, C. D. Thompson, Jos. Novak, J. B. Salutsky, Hipolit Gluski in Adolf Dreifuss se glasi:

"Glavnemu odboru socialistične stranke.

Čenjeni sodrugi:

Sedanji prostori socialistične stranke nas stanejo \$2400.00 na leto, a so vkljub temu nezadostni. Istočasno se gl. stan povečuje, vsled česar zavzema vsak dan več prostora. To zimo je bil dodjan nov oddelček za informacije; v jeseni je judovska federacija dobila tajnika in kasneje je namestila svojo prejavca tudi nemška organizacija.

Swota, ki jo dozdaj plačujemo za stanoarino, bi zadostovala lahko za plačilo obresti na svoto, s katero bi lahko zgradili svoj lasten dom, kjer bi imeli svetle in zdrave prostore. Mnenja smo, da bi stranka kupila primeren prostor in zidala na njem dom. Na ta način bi si prihranili novce, ki jih sedaj dajemo brez kakšnega dobička kapitalističnim posestnikom. — Finska sekcija sama poseduje v Združenih državah 65 poslopij, katere so zgradili za rabo svojih uradov, šol, čitalnic itd. in mislimo vsled tega, da bi bila skupna socialistična stranka vstanju zgraditi eno tako poslopje za svoj centralni urad.

Z ozirom na ta dejstva, spominjajo podpisani posamezni člani stranke glavni odbor, da se o tej zadevi na bodočem zboru bavi. Vsled tega sugestiramo, da gl. odbor izvoli pododbor, kateri naj izdelata načrt za poslopje, kakor tudi načrt, ki naj kaže, kako se bo poslopje izplačevalo odnošno rentarilo. Načrt naj bo predložen glavnemu odboru v potrditev ali odklonitev, kakor hitro mogoče v letu 1913, tako da bo, ako se zaključni, da se poslopje gradi, lahko gotovo do meseca maja 1914, to je do časa, ko potee sedanji rok pogodbe za stanoarino."

Vsi praktični sodrugi ki imajo kaj pojma o delu stranke sigurno pozdravljajo to zdravo misel sodrugov, ki spoznavajo, da je nam taecna doma potreba. Naprej za centralni socialistični dom!

NOVI KLUBI

Nov slovenski socialistični klub se je osnoval v De Pue, Ill., z 12 člani.

Tajnik kluba je Ojsep Omerza. Številka kluba je 106. Tajnik piše, da bo klub dobro napredoval, ker je tamkaj precej zavednih delavcev.

Nov slovenski socialistični klub se je osnoval v Huntington, Ark., z 10timi člani. Tajnik kluba je Fr. Senger. V Huntington okraju so premogovi in premogariji so; kar se razredne zavestnosti tiče vedno v prvih vrstah. Zato je pričakovati iz Huntingtona krepkega napredka. Številka tega kluba je 107.

Nov hrvatski socialistični klub se je osnoval v Cambria, Wyoming, s petimi člani. Tajnik kluba je Nick Prasatina. Številka kluba je 108.

Novi klubi se ustanavljajo v Stauntonu, Ill., Eveleth, Minn., Ely, Minn., Duluth, Minn., Pittsburgh, Pa. in New Burgh, Ohio. — Le naprej!

Tajništvo J. S. Z.

Stari slovenski klub štev. 8. v Cumberland, Wyoming, se je oživel in sicer kar s 23 člani. Tajnik kluba je Martin Verčič, kateri poroča, da se bo klub v naprej držal, tudi če pride sama hudičeva kriza na dan. Stari klubi, ki so prenehali, naj vzamejo po teh vzgled!

Delavski pregled.

Proti deseturnemu delavniku. Kakor smo že poročali, je povabil švicarski zvezni svet vse vlade k mednarodni konferenci za delavsko varstvo, na kateri naj bi vlade sklenile državno pogodbo za uneljavno deseturnega delovnika za delavke in prepoved nočnega dela za mladostne delavce. Zveza avstrijskih industrijalcev se že po svoje pripravlja na to konferenco. Zbira namreč "material", s katerim hoče pobijati reforme švicarskega zveznega sveta. Najbrže žele ti gospodje, da se Avstrija ne pridruži državni pogodbi in da bi ostala še naprej edina država, kateri je delavsko varstvo deveta briga. Enkrat so že začeli slično akcijo, takrat namreč, ko je šlo za prepoved belega fosforja in bi se jim bila tudi posrečila, če ne bi bil državni zbor prisilil vlado, da pristopi k pogodbi. Ampak gospodje opravljajo z nabiranjem "materiala" proti deseturnemu delavniku res nepotrebno delo. Dokaz da pogine industrija z uvedbo deseturnega delovnika tako gotovo kakor podgana, če poje porcijo strhima, je že pred sedemdesetimi leti postavil "veleučeni" narodno-gospodarski pisatelj Senior. Ampak angleška vlada je molče prlezla ta "dokaz" in tudi trditec, da se prične kupičiti profit podjetnikov šele takrat, ko delavec stopa v enajsto uro dela in je leta 1846 zakonito določila, da velja za tekstilno industrijo deseturni delovnik, ki ga je pozneje določila tudi še za druge industrijske panoge, ali angleška industrija še vkljub temu ni uničena. Na Nemškem, Holandskem, Grškem in v Srbiji velja povsod deseturni delovnik za delavke in na Francoskem in v Švici do kmalu tudi za moške in veljavi. Vzlic temu so avstrijski industrijalci toliko predrzni, da hočejo vlado nrepičati: industrije bo kraj in konec, če bo na Avstrijskem vsaka žena stala le po deset ur ob stroju. In ravno sedaj ob gospodarski krizi, ko so se podjetniki lahko sami prepričali, da se proizvajalni produkt prav nič ne zmanjša, če se skrajša tedenska delovni čas. Nujno potrebno je, da se takoj nastopi proti vsakemu poizkusu kapitalistov, če bi hoteli vplivati na vlado. Sodrugi Hanuš je v socialno političnem odseku že davno predlagal uzakonitev deseturnega delovnika. Načelnik tega odseka, krščanski socialce Schöpfer, pa noče sklicati odseka na posvetovanje, ker je v zvezi z industrijalci, katerim noče skaliti njih akcije proti deseturnemu delovniku. Kapitalisti in krščanski socialci delujejo torej v najslabši vzajemnosti, kadar gre za prikrajšanje delavskih pravice!

Narščanje angleških strokovnih organizacij. — Razvoj angleških strokovnih organizacij od leta 1902 do 1911 je sledeči:

število orzanizacij	člani
1902	257 1,604.812
1903	742 1,575.375
1904	793 1,544.461
1905	685 1,567.519
1906	674 1,719.081
1907	677 1,937.560
1908	662 1,971.238
1909	666 1,957.904
1910	669 2,017.656
1911	608 2,378.957

V letu 1911 je bilo torej na Angleškem strokovno organiziranih delavcev nad 2 milijona in to v letu največje stavke transportnih delavcev, ki je imela za posledico še več drugih stavk. Iz pregleda vidimo, da število članov narasča; število organizacij se skrčuje vsled tega, ker gre strokovno gibanje angleških delavcev za vedno večjo centralizacijo sorodne stroke se združujejo v skupne organizacije. Vse strokovne organizacije so imele leta 1911 dohodkov 3,679.—588 funtov sterlingov ali 88,30.000 K. Njihovo premoženje pa je znašalo 165 milijonov kron in se je od leta 1910 pomnožilo za 109 milijonov kron.

Delavske počitnice. — Stara zahteva delavcev v Evropi, da se uvede delavske počitnice, se počasi uveljavlja. Za trgovske sodrugi je uveljavil zakon; za ostale delavske kategorije pa jo je treba uveljavljati korak za korakom v kolektivnih delovnih pogodbah. Tudi meščanski socialni politiki se zavzemajo za to zahtevu. Tako so n. pr. češki narod-

ni socialci, ko je papež odpravil večino katoliških praznikov, vložili v poslanski zbornice predlog, da se prazniki nadomeste s počitnicami. Delovni odsek se bo na prihodnji seji izjavil o tem predlogu. Zanimivo je, kako je z delavskimi počitnicami v Nemčiji. Dr. Heyde podaja v svoji knjigi o dopustih za delavce in nastavljenec naslednji pregled: V rudnikih in plavžih je dopust redka izjema; nikjer nimajo delavci pravice do dopusta — živajo ga zgolj pojedinci vsled posebne naklonjenosti. V znatnem številu porcelanskih tovarn je uveden dopust; šest zavodov zlorablja to ustanovo za podpiranje žolnih organizacij, ker daje dopust le o nim delavcem, ki so člani žolte podporne blagajne. V kovinarski in strojni stroki veljajo po statistiki kovinarske zveze počitnice v 138 zavodih s 75.511 delavci. Zlasti v zlatarski, optični, mehanski, kolarski in avtomobilski stroki so počitnice razmeroma precej uvedene. Zdravju škodljivo delo v kemičnih tovarnah je mnogo zavodov takorekoč prisililo, da so delavcem priznale dopuste. V o ljarski in milarski industriji se dopusti v mnogih tarifnih pogodbah uravnavi. Plačan dopust je v veljavi v 35 predilnih in tkalnih zavodih z 10.300 delavci. V papirni industriji so počitnice jako redke; v knjigoveški obrti so uvedene v 256 zavodih. Uvarski delavci dopusta ne poznajo, prav tako malo znan je v lesni industriji. Velike uspehe pa so si v tem oziru priborili pivarniški delavci. Do l. 1911 je bil dopust uveden v 536 tarifnih pogodbah za 1237 zavodov in 41.744 delavcev, do l. 1912 za 1458 zavodov in 51.614 delavcev. Tudi peki so si v 110 tarifnih pogodbah zagotovili pravico do dopusta. Začele so družne pekarnice. Običajna industrija je sezonska obrt; redne pavze ne štejejo za dopuste. Prav tako je stavbiškimi delavci. V vprašanju glede dopusta so tiskarji na vrhu. Po statistiki nemške tiskarske zveze je od 61.081 pomočnikov imelo l. 1910. 21.315 dopust. Naglašajo, da se vsled dopustov zmanjša nevarnost zastrupljenja s svincom, ker v prostem času telo izloči svinco, ne da bi ga znova sprejemalo vase. V gostilniški obrti so delavski dopusti uvedeni le v delavskih podjetjih. V državni službi zaposleni železničarji, poštarji, telegrafisti in telefonisti imajo pravico do dopusta. Najbolj so vdomačeni dopusti v zavodih delavskih organizacij, potem v državnih in občinskih podjetjih, od privatne industrije pa v tiskarnah in pivovarnah. Mnogokrat je zagotovljen v tarifnih pogodbah, še pogosteje pa je združen z blagotvornimi ustanovami. Po navadi se dozvoli dopust šele po daljšem službovanju v zavodu. Pomen ima le plačan dopust: dopusta brez izplačevanja mezde se delavstvo skoro ne poslužuje. Mnogo razširjenije so delavske počitnice po Angleškem. Black-poolsko morsko kopališče je vse poletje torišče predilnih delavcev, kovinarjev in rudarjev, ki leto za letom prežive svoj sedemdnevni dopust pri morju z ženo in otroki.

Razno.

Avstrijsko železniško posojilo. Avstrijska vlada si izposojuje za železniške potrebe svoto 12 milijonov mark pri skupini denarnih zavodov, kateri pripadajo avstrijske banke, berolinske banke, obrestna družba, nemška banka in privatna denarna zavoda Mendelsohn in Bleichröder. Posojilo je pokriti v 65 letih. Tudi to posojilo priča o slabem državnem kreditu. Dosedaj so imeli v Avstriji 4 odstotne rente; odselej naprej bo izdajali 4 in pol odstotne obvezbe državnega dolga. Ob času denarne ureditve so se ponasali, da niso več prisiljeni izposlovati si posojilo na tujih denarnih trgih. Tokrat pa si morajo izposlovati posojilo, ki se ne glasi na krone, temveč na marke! Kako drag bo ta denar, ne vemo, ker nam ni še znan položaj denarnega kurza. Da se celo posojilo najame le pri denarnih zavodih v Nemčiji, je to pa menju kapitalističnega časopisa še nekaj uspeh; prišlo bo tako zlato v državo in gospodarski položaj se bo zboljšal. Resnica je pa, da si morajo, ako hočejo sanirati razmere,

izposoditi denar v tujini. Pomirilo se nas bo sklicevajoč se na dejstvo, da bo dolg služil produktivnim svrhiam. Vemo, kakšne vrste so te "produktivne svrhe"! Naročba železnškega materiala in železniški obrat bo zdaj podvržen gotovim "razlogom". Posojilo bo služilo predvsem v militaristične železniške svrhe. Za militarizem se je izpraznilo državne blagajne, zdaj se v enake svrhe išče denar v tujini. Gospodarstvo peša; denarja ni. Toda vse to prav malo vznemirja naše modre državne upravnike: vladni princip je dati prednost zahtevam militarizma. Tega stališča se vlada zvesto drži. Kaj če zmanjkujejo sredstva in se množi državni dolg, Avstrija hoče biti velika država z mnogimi kanoni in vojnimi ladjami. Stroške plačujejo itak drugi.

Z državne železnice v Trstu. Z razmerami na državni železnici som se že ponovno pečali. Službeno ramerje med predstojniki in osobjem tega železniškega obrata, ki ni bilo nikdar povoljno, se je pod vodstvom preslavnega, o slovenskih nacionalcev toliko proslavljenega ravnatelja Galomboša še bolj pootrilo. Vsa službena modrost tega gospoda obstoja ba je ravno v ustvaranju vedno neznosnejših službenih razmer. Pomnoženo izkoriščanje in vsestransko varčevanje — seveda na škodo osobja; namesto zboljšanja plačilnih pogojev osobja znižanje mezd in doklad; in da bi vse to še ne zadostovalo, se poostruje in slabša položaj z uredbami, ki omogoča raznim več ali manj visoko postavljenim uradnikom, da smejo nemoteno šikanirati in preganjati osobje. Slučaj, ki ga navajamo, zahteva najostrejšo gajo na adresu Galomboševih uradnih podreptnikov. Skladiščni delavci so hoteli tudi letos praznovati združeno z ostalim proletariatom socialistični prvi majnik. V to svrhu so si izvojevali za ta dan prostost. Ravnateljstvo ni moglo odgovarjati zahtevi skladišnega osobja, da sme prosto praznovati deljanski 1. majnik. Ali gospodje so hoteli vednarle imeti svoje zaščene. Namesto, da bi izplačali delavcem mesečno mezdo dan pred praznikom, kakor določajo službeni predpisi, so zahtevali, da naj pride osobje po plačo drugi dan, t. j. 1. maja, ob 10. dopoldne! Na tak način so hoteli onemogočiti delavcem državne železnice pridružitve majniški manifestaciji zavednega tržaškega davstva. Ne vemo, če bo Galomboš uradnika, ki je izdal ta ukaz, še posebno odlikoval. Gospodič zasluži na vsak način priznanje in hvaležnost. Dokler bo razpolagal s takimi uradniki, se mu ni bati za uspeh pri izvrševanju reakcionarnih ukrepov. Dvomiti je samo, če se da sistem neprestanega poslabšanja, izkoriščanja in preganjanja trajno vzdržati. Prizadeto osobje se pričinja zavedati svojeega položaja in svoje stanovske naloge. Podjetnost Galomboša ne boje niti v Trstu trajno uspevala.

SKRBNA MATI.

Mrs. Frances Leba iz Holland, Mich, je gotovo zelo skrbna mati, kar se da presoditi iz sledečega pisma: "Prosim pošljite mi pol ducata steklenic Trinerjevega zdravilnega grenkega vina. Ono je v resnici dobro zdravilo, katero bi se moralo nahajati v vsaki hiši. Vaše priporočilo za to zdravilo bilo je dobro in koristno, za kar se vam srčna zahvalim. Imam dva mala dečka in kakor hitro opazim, da nimata teka do jedi kot navadno, dam jima za par dni malo žlico Trinerjevega vina pred vsako jedjo in kmalu je zopet vse dobro". Matere lahko preprečijo mnogo bolezni ali jih pa ozdravijo, ako bi se držale tega nasveta. To zdravilo je dobro za vse: mlade in stare. Kakor hitro opazite kako nepravilnost ali nejevoljo, rabite Trinerjevo grenko vino. V lekarnah. Jos. Triner — 1333—1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill. Zapomnite si, Trinerjev limenec je dober za bolečine od revmatizma in neuralgije. Vaš lekarnar dobi to za vas. Advertisement.

LOUIS RABSEL moderno urejen salun NA 480 GRAND AVE., KENOSHA, WIS. Telefon 1199.

TRPEČE ŽENSKÉ

Ženske, ki trpijo bi morale čitati sledeče pismo, katerega smo pred kratkim prejeli:

"Bija sem tako bojna, da nisem smela zapustiti postelje dokler nisem pričela rabiti Severov Regulator, toda sedaj sem popolnoma zdrava, ter lahko opravljam svoje delo kakor sem ga predno sem bila bolna opravila."

Mrs. BARBARA VACHAL, R. No. 1, Box 11, Ross, N. Dak.

Severov REGULATOR

je uspešna tonika in zanesljivo zdravilo zoper ženske bolezni in nerednosti. Cena \$1.00 v vsch lekarnah ali pa od nas po sprejetju cene.

Čitate našo knjizico "zdravje za ženske", katera je ovita okoli vsake steklenice Severovega Regulatorja in katero pošljemo na katerikoli naslov zastoj.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

Pravi Pain Expeller lahko tudi na znotraj živiate z dobrim uspehom Vzemite štiri kapljice s polnim kozarcem vode.

25c in 50c po lekarnah ali naravnost od

F. Ad. RICHTER

74-80 Washington Street, NEW YORK, N. Y.

POZORI SLOVENCII! POZORI! SALOON

s modernim kegljiščem Sveže pivo v sodčkih in buteljnjah in druge raznovrstne pijače ter snajh-smokla. Potniki določno pravišče za nabo ome. Postreba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicago

CARL STROVER Attorney at Law

Zastopa na vsch sodiščih. St. sobe 1009 133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL. Telefon: Main 3989

L. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill. Imn vedejo salogo ur, veritice, pivov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

Papež ali Kristus v angleškem jeziku.

Posiljamo duhovnike in katolince, da zanikajo fakte, ki so v tej knjigi, v kateri dokazemo, da je rimsko-katoliška cerkev nekračanska. Vsaka stran posebej edipira od 224 strani. Cena 25c s poštnino, 5 za \$1 Vsak, moški ali ženska, zainteresiran v ameriških institucijah in v svobodi, bi moral naročiti več komadov te knjige in jo razširiti med prijatelji in znanci. AMERICAN LIBERTY PUB. CO., Dept. 149, Box 814, Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik. Urajuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurajuje. Tel. Canal 476. 1842 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZORI!

Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.

G. Mamčilovich & Co., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Tel. Con. 4050.

NAJBOLJŠE OBLEKE izdeluje pe meri sodrug J. KRAINC,

317 Florida St., Milwaukee, Wis. Ter popravlja, čisti pegla in barva stare. Najboljše delo in najnižje cene.

M. JOVANOVIČ 84 — 6th Str. Milwaukee, Wis. PRODAJA ŠIFKARTE.

Pošilja denar po pošti in brozjavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in ces. in kr. konzulatu. EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno pronočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse.

IG. KUŠLJAN 229—1st Ave. MILWAUKEE, WIS.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik. Izdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravilo, 1924 Blue Island Ave., Chicago. Urajuje od 1 do 3 popel; od 7 do 9 zvečer. Isven Chicago živeli belniki naj pišejo slovenako.

JOS. A. FISHER

Buffet. Imn za razpolage vsakovrstne pivo, vino, smedke, i. t. d. Izvrstni prostor za skrapile. 3709 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 1761

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1400

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

NIZKE CENE.

Velike ugodnosti: električna luč, izvrstna kuhinja, vino zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Argentina 28. maja

Oceanic 7. junija

Martha Washington . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.

ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

Važno uprašanje! Do mi opravi! Konzularne, starokrajске sodnijske in vojaške zadeve. JAVNI NOTAR Kaker 220 1/2 Grove St Milwaukee, Wis.

Kaj piše Jaka Štrigelj.

SVET V ČIKAGI, COLISEUM, DNE 28. MAJA.

Dragi urednik:

Te dni sem imel poseben 'štap' v Coliseum, kjer prikazujejo cel svet. Za to se razstava tudi imenuje "World in Chicago". To je nekako tako, kakor bi rekel "Amerika v Clevelandu". Videti cel svet, ni majhna reč, zato sem naredil ta "štap", kajti ta prilika se ne nudi vsak dan. Študiral sem dolgo, kdo bi bil priredil to razstavo, a pri vzhodu na razstavo sem izšel, da jo prireja ameriška misijonarska družba, ki je inkorporirana in operira na tak način, kakor kakšni kapitalistični kontraktorji — v znamenju tolarja, profita. S kratka nekakšen verski trust, ki pripravlja pot modernemu izkoriščevalcu — kapitalizmu.

Na tej razstavi so zastopane vse "nekulturne države", vstevši seveda tudi Ameriko.

Med drugimi so Afrika, Alaska, Burma, Kitajska, Cuba, Hawaii, India, Japan, Korea, Porto Riko, Siam, Turčija, Egipt in Mormonsko v Utii.

Na desni strani pri vzhodu v razstavo je bil v uti nekak misijonar, ki je ljudem tolmačil razstavljene stvari, kakor orodja raznih afriških trajbov, in razlagal previdnost božjo, ki je dala na svet misijonarje, da bodo te divje trajbe civilizirali in jih privedli v narobe božjega obličja. Okrog nje je stala kopica zvedavih ženic, ki so ga poslušale z odprtimi usti. Stopim bližje in vprašam krščanskega moža, kaj ta razstava pomeni, nakar mi odgovori, da je ta priredba nekakšen podrežaj za občinstvo, katero ima na razstavi priliko videti, kako primerno svetstvo za spreobrnjenje "kriovovercev" je ta misijonarska družba, katera potrebuje splošne ljudske pozornosti — in kar je več: ljudskega denarja v podobi beračije.

Dotični misijonar v utici, katera je bila opremljena z vsakojakimi relikvijami in sodobnim orodjem afriških trajbov, je razlagal, kako uče in se ukvarjajo misijonarji s poganskimi otroci, katera uče krščanskega nauka, češ da otroci, ki niso vzgojeni v krščanskem duhu, nimajo prave podlage (misli je, da niso podložni kapitalizmu) za življenje, kajti ker na vse zadnje le ne vedo, kdo je stvaril svet in vse, kaj je na njem. — To vrzel — pravi — je zamašilo krščanstvo.

En čas sem poslušal krščanskega moža, potem sem ga vprašal, kako si tolmači vero v božje razodetje, ali je morda sam videl božje obličje, ali morda drži vse vere le kot pripodoba one poganške vere, ki jo goje tisti, katere želi on privedi v novo vero. — "Kaj pa prav zaprav mislite?" — pravi proti meni — "ali vi morda niste krščanski človek? Jaz vrjamem v osebnega boga, ki je vse stvaril, kakor nas uči zdrav razum." — "Le počasi, mister misijonar," ga prekinem, "jaz sem iz Mizurija in čem dokazati? Jaz verujem to in to lahko trdi vsaka šleva, ampak nekaj dokazati, to je nekaj drugega. Zvezdoznanci, fiziki, geologi, kemiki in drugi učenjaki ne zahtevajo nikdar za svojo znanost vere, ampak kar trdijo, morajo tudi dokazati, bajgaš! Če tega ne store, jim ne vrjame živ krst. Le poglejte, kaj piše časopisje o dr. Friedmannu, ki je iznašel bacil, za zdravljenje tuberkuloze, vse časopisje ga kritizira, ker ne more natančno dokazati vspehe za zdravljenje te bolezni, kar trdi sam. Koliko pa naj velja vaša voda, če ne sloni na znanstvenih dokazih? Nič! — Površin, plitek človek vam ne vrjame, toda misleč človek ni

kdar! — Jaz sem Vas uprašal, če ste videli boga, vi pa odgovarjate na drugo vprašanje — da verujete. Odgovor je torej negativen. Verovati se pravi po modernem diktatorju ne vedeti. Kakor vidim vsa si glede tega vprašanja oba jednaka: vi kot misijonar veste ravno toliko o bogu, kakor jaz... Jesur." — Misijonar je nekaj polglasno zagodrdel in se debelo useknil, obrnil okoli ust in spravil ruto v žep. Kopica ženic se je spogledala in vse so zarudele in odšle od ute proti drugim izložbam, naravnost z mislijo, da je misijonar pogorel temeljito. V tem času so prišli k uti drugi ljudje. Vsled tega začnem zopet proti misijonarju: "Vi pravite, da nosite med poganse kulturo in civilizacijo, pa jih mučite s stvarmi, o katerih ne veste nič več pozitivnega, kakor vede 'pagani' sami. Zakaj pa ne učite 'pagane' matematiko, geologijo, geologijo, geologijo, fiziko itd. sploh eksaktnih ved? Ali morda ne veste, da ste misijonarji le golo orodje kapitalizma, kateri vas rabi, da pripravljate pot novemu izkoriščanju? Ali ste kedaj mislili čez te stvari? Ali mislite, da smo mi beli ljudje v resnici bolj napredni, kar se splošnega življenja tiče kakor uni, katere želite vsi spreobrniti? Moje mnenje o vašem delu je, da ga opravljate v ignoranci ali pa radi hinavščine ali pustolovstva." — Misijonar ni črnil ne bele ne rdeče, ampak šel je v kot in se vsedel na malo klopec. Morda je začel študirati, če je res samo golo orodje kapitalizma kateri mu je bil mogoče res tako tuj, kakor afriškim trajbom.

Nato sem se poslovil od ute in misijonarja in sem šel v drug oddelek na vrh. Tam sem pa dobil nekdo damo, ki je razlagovala na veliki karti pohabljenost čikaške javnosti in gorela blaženosti za trpeče ljudstvo. Bila je reformatorica, gospa dobrot.

V roki je držala dolgo palico in kazala na platno, na katerem so bile črne, bele in rdeče pike. — "Vidite" — je dejala proti meni — "te črne pike značijo krme, rdeče značijo šole in bele značijo cerkve. Največ pik, kakor vidite, je črnih. Iz tega si pa lahko tolmačite, kakšen vpliv na javno življenje storajo biti te krme in da je čisto umevno, da krme vedno lahko tisto dobro pokvarijo, kar cerkve in šole naredijo za dobrobit ljudi. To znači, da moramo ljudi pridobiti za cerkveno delo in za dobre verske šole."

"Vi si mislite kot oseba morda dobro" — jo nagovorim — "toda taktično ste utopisti. S takimi reformami ne prevredimo družbe. Naša družba ni gnjila samo na telesu, ampak je gnjila v sistemu. Postavite v gnjile družbe zdravega človeka in postal bo gnjil, ker ga bodo razmere prisilile k temu. Ves svet je danes na glavi. Ljudje sami ga postavljajo na glavo, potem se pa čudijo, kako je to, da ne hodi po nohah. — Vi pravite, da je preveč salonov, ali moje mnenje je, da je tudi preveč cerkva — posebno katoliških cerkva. Kajti saloni kakor katoliška cerkev — oba izkoričata ljudstvo; oba delata ljudstvo bolno na duši in na telesu. Alkohol ubija človeka, ali človeka ubija tudi verski alkohol. — Le poglejte: saloni in cerkve delajo pri katoliških ljudih roka v roki, ker so interesi katoliških krmarjev isti, kakor interesi cerkve. V naših cerkvah se nikdar ne čuje proti alkoholizmu ali krmarjem, po čemu tudi, saj krmarji so vedno dobra krava kat. cerkvam, kajti oni dajo dobro štivo. Cerkev in krma sta dva najvražnejša faktorja v političnem življenju 20. stoletja; ona dva malone vedno odločata, ker sta središče javnih funkcij. Belo suženstvo kakor pijanstvo imata v prvem in drugem vedno svojega negativnega zagovornika, kakor ima Charity svojega negativnega zagovornika v vzdrževanju beračije, fehtarije. Mi moramo spraviti s sveta ta krivični sistem, ako hočemo odpraviti vse to, kar vi pravite zlo v tem in tem kraju. Mi moramo odpraviti najprvo kapitalistični sistem proizvajanja in razdelitve, predno moremo resnično misliti na kakšne trajne reforme. To za moremo narediti pa le potom delavske organizacije, delavske zato, ker so le delaveci tisti element, ki so v tej krivici najbolj prizadeti in katerim mislite vi poma-

zati potom Charity — v političnih in strokovnih, da izvolijo svoje poslance v postavodaje in tako uvedejo take postavbe, potom katerih ne bo treba prosjačit za uvedbo človeških pravic, kakor to prakticirate sedaj. Cerkev vlada že nad 2000 let, pa je človeštvo vzle temu tam, kjer je bilo glede človekoljuba. Sam nauk cerkve ne velja; tu mora biti v ozadju najprvo sila, da ta nauk praktično uveljavi in kasneje da se ta sila raztopi v prostovoljna dejanja v izvrševanju človeških dolžnosti človeka napram človeku.

"Jes, vi imate prav," je dejala gospa človeških dobrot, "katoliška cerkev je morda res sebična in ljubi ignorantnost in denar, ampak jaz sem baptistske cerkve in mi vedno gledamo, da dobi vsak svojo pravico. Mi smo že precej naredili v tej smeri v splošnem se pa res strinjam z Vami, da bi se delaveci in sploh sloji, radi katerih se vstanavljate te Chasity, sami zanimali za osvoboditev iz pod teh nežnosnih razmer. Taka država, ki bi odpravila mnogo zla, ki prihaja, ki bi materialnih vrzeli in ki ima potem posledice tudi na duševne življenje širših mas.

O tu sem se poslovil in šel pogledati druge oddelke, o katerih vam mogoče poročam drugi teden.

Do tlej pa gud baj.

Vaš Jaka.

OD NEKOD.

Lastnik in urednik "Našega berača" se je pridružil v zadnji izdaji, da noče biti buržoa ali mešan. S pravo oslovsko filozofijo pripoveduje in razlaga, kaj je purgarija, in možato trdi, da v Ameriki in meščanskega časopisja. Mož je malo len, pa nerad čita, zato mu se tudi ne sme zameriti, ako je prespal zadnjih trideset let in neve kaj pomeni beseda buržoa dandanes. Še toliko manj se mu pa sme zameriti, ako se ve, da je spregledal, ko je malomarno iskal po leksikonu, kaj pomeni beseda buržoa; to se vse lahko pripeti učenjaku, kaj šele človeku, ki uči, politika je le en del delavskega vprašanja. Take blodnje so odpustljive, ker izvirajo iz lenobe ali pa neznanja.

Nikakor se pa ne more odpustiti, če kdo uči v listu, da je napačna misel, učiti ljudi naj delujejo za dobro svojih otrok. Takemu človeku je treba že povedati, da je boljše da opusti pisarenje v "leposlovnem" "Beraču" in da prime za kramp, ki bi mu vsakor boljše pristojal kakor pero. Povedati mu je treba, da bi se danes "guncal" v kakšnem pragozdu, obiral uši in bolhe in tam skrbel le za svoj trebuh, ako bi se ljudje od pračasov pa do danes ravnali po njegovem "vzlednom in vzvišenem" nauku. Reči mu je treba, javno, da je navaden idiot, ki nima o razvoju človeške družbe najmanjšega pojma ali pa prebrisan navihaneec, ki hoče izžeti svoje "eenjene" rojake po metodi moderne ciganske umetnosti. Mogoče je oboje: napol idiot in napol eigan. Zato po eiganstvu diši, ako se priporoča: "Poskušaj pridobiti odobrenje tistih, kateri so kaj vredni, ne vprašaj pa mnenja množice". Glasi se precej eigan. V primeri bi se ta le nauk glasil takole: Jaz prodajam "fane". V društvu bom podkupil enega člana, ki ima dober jezik, da bo hvalil mene, da izdelujem najboljše "fane" in po najnižji ceni. Temu bom dal petak ali desetak, da bo društvo (množica) naročilo fano pri meni. Na tisto množico, ki je v društvu, pa od mojega podkupljenja prijatelja, ki me je hvalil, da izdelujem najcenejše in najboljše "fane". Glasilo bi se lahko tudi drugače. Na prodaj imam farne. V vsaki naselbini sem za denar v zvezi z nekim drugim ciganskim navihaneem. Ta navihaneec hvali mene. Ljudstvu (množici) pripoveduje, da na mojih farmah raste drevje do neba, pridela se vse, kar se hoče. Delati ni treba nič. Na ta način se vja-mejo pojedineci iz množice, katerih še ne pogledam, ko sem jih oskobil. Povedalo bi se lahko še drugače. Pred letom dni ali še več je nekdo pričel agitirati za zavetišče in sirotišnico. Jaz sem pa v zvezi s svojimi prijatelji agitiral za slovensko banko, pa ni imela najmanjšega opseha.

Da pridemo do banke, je bilo treba ukreniti nekaj, ker gl. odbori podpornih organizacij niso bili tako neumni, da bi nam zaupali denar. Sešli smo se na tajni seji v Jolietu, seveda sami taki ljudje, ki ne vpoštevamo javnega mnenja. Tu smo se dogovorili, da bomo tistim, ki so pričeli agitirati za zavetišče, vzeli agitacijo in se postavili na čelo gibanja za zavetišče. Na ta način pridemo do denarja. Ljudstvo, to je tista množica, za katero ne damo počenega groša, bo nosilo dnar. Ustanovili bomo svojo banko. V to banko bomo nalagali krvavo zaslužene groše ljudstva. Od denarja bomo dali po tri od sto, denar po posejvali po osem od sto. Tako "zaslužimo" po pet od sto ne da bi se nam bilo treba truditi za denar. Ako "faliramo", pa kaj zato. Zgodilo se nam ne bo nič. Kdo je zagrabil Zottija, ko je s svojimi bančnimi "kučami" šel rakom zvižgat in žabam pet. Nič! Če pa ne "faliramo" bomo že skrbeli, da se zavetišče nikdar ne gradi. Zavetišče bomo zgradili za nas. Če bo pa kdo "kikal", bomo pa rekli, da smo svoja načela povedali v štev. "Našega berača" anno domini 1913. Tam samo vendar zapisali: "Ne opoštevaj pa mnenja množice." — "Kdo bo danes petdeset let govoril o tebi? Kdo?" — "V Ameriki je za vsacega prilika" — ako je prebrisan in nima srea, da lahko oigani družega. Zadnje besede smo pozabili zapisati, zato jih povemo danes, ko smo vas oecanili za zavetišče. Strašen in pogubonosen je nauk za človeško družbo, ki ga uči "Naš Berač". Po njegovem so bili Rinaldo Rinaldini, Dimež ali pa avtomobilski apaši, ki so morali pred kratkem v Parizu umreti na morišču, popolnoma v pravem, ker so ropali in morili. Po tem nauku ima slepar pravico slepariti in odirati ljudstvo. Kapitalist sme poljubno izkoriščati delavca itd. itd.

"Naš berač" je v resnici izmeček vseh izmečkov med vsemi listi vseh narodov. V njem se ne najde drugega kot blodnje oslovskih možganov in pa nauk o praktičnem eiganstvu.

— Pobožen tat. — V žalsko cerkev je prišel pred nekaj dnevi mož srednje postave, lepo oblečen in se vedel prav pobožno. Ker se je pa dozdeval ljudem sumljiv, so obvestili redarja. Ko je pa prišel redar Piki, jo je mož že popihal proti Gotovljam. V Gotovljah je zopet obiskal cerkev in ostal dolgo notri. Ko je šla zadnja žena iz cerkve, je šel za njo in na pokopališču pokleknil pred križ, tako da ga je žena imela za zelo gorečega kristjana. Ko je odšel, ga je dobil žalski redar in ga odpeljal na občino. Na občini je povedal, da se preživlja že dolgo vrsto let s tem, da pobira denar z limanecami iz nabiralnikov. Tudi v Žaleu in v Gotovljah je izpraznil cerkvene nabiralnike.

— Krščanski socialci, po domače klerikalci, so na tajni seji nižjeavstrijskega deželnega zbora zvišali kuratorju Steinerju plačo od 6.000 na 12.000 z določbo, da se mu v slučaju odstopa izplačuje polna penzija. Kurator Steiner se namerava v kratkem odpovedati svoji "službi" in je za njegovega naslednika že izbran Bielhölawek, jako zabit človek, katerega so satirični listi navadno slikali kot opico. Krščanski socialci so predlagali, da dobi enak plačo in penzijo tudi njegov naslednik po petletnem službovanju. Zoper to svinjarijo je nastopil sodr. dr. Renner z vso odločnostjo in se je celo nekaterim krščanskim socialcem zdelo prekosmata, tako da so to določbo izžrtali iz predloga.

Iz tega dejstva sledi, da so klerikalci največji ljudski oderuhi, ki najraje vlečejo mastne plače, delajo pa nič.

Dr. Lambert je dejal, da ako bi bil Roosevelt pijanec, da bi ne bil prenesel atentata v Milwaukee. Well, mi dr. Lambertu tega ne vrjame. Vzemimo en primer Lojze v Clevelandu je hud pijanec, vkljub temu pa vendarle ni strahu umri, ko je dobil tisto nesrečno karto, da ga misli ribniški Janez speči za frustek.

Ako hočete biti prosti verig in okov, potem morate iti v tisto stranko, katera se bori za svobodo. Mar ni tako?

ADVERTISEMENT
POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM
Kasparjeve Državne Banke
je najceneje in najbolj sigurno.
Naša parobrodna poslovica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. ČENEJE KOT POŠTA.
Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,818,821.65 premoženja.
KASPARI DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

POZOR BRATJE SLOVENC!
Ali že veste kje je dobiti najboljšo meso po najnižji ceni? — Gotove v novi prvi Slovanski moderne urejeni mesnici
Ferko Bros., 270—1st Ave. in Park St.
Tu se dobijo najkakovnejše svinje in prekajene KRANJSKE KLOBASE, kakor tudi jetrne in krvave domačega izdelka ter najkakovnejše FREKAJENO MESO; vse po najnižjih cenah.
Pridite in pripravite se sami o naših cenah kakor tudi o kakovosti našega blaga.
NIKOLJE ČENE IN DOBRA POSTREŽBA je naše geslo.
Ne pozabite nas torej obiskati v naši novi mesnici v Jos. Trstakovem poslojpu.
MILWAUKEE, WIS. Telefon: South 3518.

CLEVELANDČANI POZOR!
Belaj & Močnik
6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.
KROJAČA IN TRGOVCA, priporoča svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo.
Izdelujeva obleke po najnovejši modli.

Ameriška Državna Banka
1825-1827 Blue Island Avenue
vokal Loomis ulice
Chicago.
VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK. **J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK.**

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi ulege poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložem v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanomo.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni.

Restavracija in kavarna
"Jugoslavija"
1134 — W. 18 Str., CHICAGO, ILL.
Domača kuhinja. Odprto po dnevi in ponoči. Unjake cigare! — E. RICHTER, lastnik.

Conemaugh Deposit Bank
54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.
Vložena glavica \$50,000.00.
Na hranilne ulege plačamo 4% obresti.
CYRUS W. DAVIS, predsednik. W. E. WISSINGER, blagajnik.